

CRNA GORA

MINISTARSTVO UNUTRAŠNJIH POSLOVA

**STRATEGIJA
ZA INTEGRISANO UPRAVLJANJE MIGRACIJAMA U CRNOJ GORI ZA PERIOD 2017-2020. GODINE, SA
AKCIONIM PLANOM
ZA IMPLEMENTACIJU STRATEGIJE ZA 2017. GODINU**

Podgorica, januar 2017. godine

I. U V O D

II. STRATEŠKI CILJEVI I PRIORITETI U PROCESU INTEGRISANOG UPRAVLJANJA MIGRACIJAMA U CRNOJ GORI

III. PRAVNI I INSTITUCIONALNI OKVIR

1. Pravni okvir
2. Institucionalni okvir

IV. MEĐUNARODNI PRAVNI I INSTITUCIONALNI OKVIR

1. Međunarodni pravni okvir
2. Međunarodni institucionalni okvir

V. ANALIZA TRENUTNOG STANJA I REZULTATI U PRIMJENI ZAKONA O STRANCIMA I ZAKONA O AZILU

1. Analiza stanja i rezultati primjene Zakona o strancima sa aspekta rada Ministarstva unutrašnjih poslova
2. Analiza stanja i rezultati primjene Zakona o strancima sa aspekta rada Uprave policije
 - 1) Nezakoniti prelazak državne granice
 - 2) Zabrana ulaska u zemlju
 - 3) Nezakonit boravak
 - 4) Prihvatište za strance
 - 5) Readmisija – skraćeni postupak i tranzit
3. Analiza stanja i rezultati primjene Zakona o strancima sa aspekta rada Ministarstva rada i socijalnog staranja
4. Analiza stanja i rezultati primjene Zakona o strancima sa aspekta rada Ministarstva zdravlja
5. Analiza stanja i rezultati primjene Zakona o strancima sa aspekta rada Zavoda za zapošljavanje Crne Gore
6. Analiza stanja i rezultati primjene Zakona o azilu sa aspekta rada Ministarstva unutrašnjih poslova
7. Analiza stanja i rezultati primjene Zakona o azilu sa aspekta rada Uprave za zbrinjavanje izmještaca (Centar prihvata)
8. Raseljena i interno raseljena lica
9. Lica bez državljanstva
10. Crnogorski državljani koji su tražili azil u državama članicama EU
11. Plan djelovanja u slučaju masovnog priliva migranata i izbjeglica

VI. BUDUĆI KORACI ZA OBLAST MIGRACIJA U CRNOJ GORI

1. Zakon o međunarodnoj i privremenoj zaštiti stranaca
2. Zakon o strancima

VII. FINANSIJSKA SREDSTVA ZA IMPLEMENTACIJU STRATEGIJE I ODGOVORNOSTI

VIII. MEĐURESORSKA RADNA GRUPA ZA PRAĆENJE IMPLEMENTACIJE STRATEGIJE, MONITORING I IZVJEŠTAVANJE
IX. AKCIONI PLAN ZA IMPLEMENTACIJU STRATEGIJE ZA 2017. GODINU

I. UVOD

Migracije se smatraju jednim od najznačajnijih pitanja današnjice, posebno ako se ima u vidu činjenica, da danas, mnogo više nego u bilo kojem periodu ljudske istorije, svjetsko stanovništvo je izloženo sve većim pomjeranjima. Migracije se ne samo sadržajno već i metodološki (u smislu praćenja), smatraju najobuhvatnijom varijabilom kretanja stanovništva. Povećanje broja migranata, kao i problemi koji se s tim u vezi javljaju, usloveli su da se migracije, kao stalan proces kretanja stanovništva, nalaze u središtu političkog interesovanja, velikog broja država. Gotovo sve zemlje bez razlike suočene su sa problemom međunarodnih migracija, bilo kao zemlje porijekla, tranzita ili pak kao zemlje krajnjeg odredišta migranata.

Sve više se širi saznanje da su migracije osnovna i neizbježna komponenta ekonomskog i socijalnog života svake države i da valjano regulisanje migracija može biti korisno, kako za pojedince, tako i za društva u cjelini. Višestruke i kompleksne dimenzije migracija uključuju sljedeće bitne komponente: migracije radnika, ponovno sjedinjenje porodica, migracije i bezbjednost, borba protiv ilegalnih migracija, prava migranata, integracija migranata, migracije i razvoj.

Proces stabilizacije i pridruživanja je pokrenut tokom 1999. godine, kao dio strateške politike EU prema zemljama Jugoistočne Evrope, što uključuje i Crnu Goru. Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju između Evropske zajednice sa jedne strane i Republike Crne Gore sa druge strane (SSP) je od izuzetnog značaja za Crnu Goru, obzirom da je ovim ugovorom i konkretno potvrđena evropska perspektiva Crne Gore.

Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju (SSP) Crna Gora je potpisala 15. oktobra 2007. godine koji je nakon ratifikacija od strane zemalja članica EU na snagu stupio 1. maja 2010. godine. Sporazum je ratifikovala Skupština Crne Gore 13. novembra 2007. godine. U međuvremenu je primjenjivan Privremeni sporazum o trgovini i trgovinskim pitanjima, koji je na snagu stupio 1. januara 2008. godine.

Usljedila je procedura vezana za sporazume EU i Crne Gore o viznoj liberalizaciji i readmisiji, koja je započela 1. januara 2008. godine. Vizna liberalizacija za crnogorske građane koji putuju u zemlje Šengenske zone je na snazi od 19. decembra 2009. godine.

SSP problematiku migracija prepoznaje kao prioritetna pitanja, koja zauzimaju visoko mjesto u samom sporazumu. Tako je u glavi VII – pravda, sloboda, bezbjednost, u članu 82 SSP propisano:

„Ugovorne strane će sarađivati u oblasti viza, granične kontrole, azila i migracija i utvrdiće okvir za tu saradnju u ovim oblastima, uključujući saradnju na regionalnom nivou, imajući u vidu i koristeći u potpunosti ostale postojeće inicijative u ovoj oblasti gdje je to moguće.

Saradnja na gore navedenim pitanjima zasnivaće se na međusobnim konsultacijama i bliskoj koordinaciji između ugovornih strana i trebala bi da uključi tehničku i administrativnu pomoć u:

a. razmjeni informacija o zakonodavstvu i praksi;

b. pripremi zakonodavstva;

c. povećanju efikasnosti institucija;

d. obuci kadrova;

e. zaštiti putnih isprava i otkrivanju lažnih isprava;

f. upravljanju granicom;

Saradnja će posebno biti fokusirana na:

a. u oblasti azila na primjenu domaćeg zakonodavstva kako bi se ispunili standardi Konvencije o statusu izbjeglica usvojene u Ženevi 28. jula 1951. godine i Protokola o statusu izbjeglica usvojenog u Njujorku 31. januara 1967. godine i osiguralo poštovanje principa zabrane protjerivanja, kao i drugih prava tražilaca azila i izbjeglica;

b. u oblasti legalnih migracija na pravila ulaska, kao i na prava i status osoba kojima je odobren ulazak. U vezi s migracijom, ugovorne strane se slažu da osiguraju korektan tretman državljanima drugih zemalja koji imaju legalno prebivalište na njihovoj teritoriji i da promovišu politiku integracije radi osiguravanja prava i obaveza koji su uporedivi s pravima i obavezama koje imaju njihovi državljani“.

Takođe, članom 83 SSP je propisano sljedeće:

“1. Ugovorne strane će sarađivati radi sprječavanja i kontrole ilegalnih imigracija. U tom smislu, Crna Gora i Države članice Evropske unije se slažu da će ponovo prihvatiti sve svoje državljane koji se ilegalno nalaze na teritoriji Crne Gore ili na teritoriji neke od država članica Evropske zajednice. Ugovorne strane su, takođe, saglasne da zaključe i u potpunosti primijene Sporazum o readmisiji, uključujući obavezu readmisije državljana drugih zemalja i lica bez državljanstva.

Države članice i Crna Gora će svojim državljanima obezbijediti odgovarajuće lične isprave i u tu svrhu im pružiti i neophodne administrativne olakšice.

U cilju readmisije državljana, državljana trećih zemalja i lica bez državljanstva utvrđene su posebne procedure Sporazumom između Evropske zajednice i Crne Gore o readmisiji lica bez dozvole za boravak.

2. Crna Gora je saglasna da zaključi sporazume o readmisiji sa zemljama uključenim u Proces stabilizacije i pridruživanja.

3. Crna Gora se obavezuje da će preduzeti sve neophodne mjere kako bi osigurala fleksibilnu i brzu implementaciju svih sporazuma o readmisiji navedenih u ovom članu.

4. Savjet za stabilizaciju i pridruživanje će utvrditi koji bi se dodatni zajednički naponi mogli učiniti da bi se spriječila i kontrolisala ilegalna imigracija, uključujući trafiking odnosno trgovinu ljudima i mreže ilegalne migracije.”

Osnovni cilj realizacije svih aktivnosti prepoznatih u okviru Akcionog plana za Pregovaračko poglavlje 24 - Pravda, sloboda i bezbjednost, jeste da se omogući slobodno kretanje ljudi, uz garantovanje njihove bezbjednosti.

Migracije su, uz oblast azila, u posebnom fokusu Evropske unije. Iz tog razloga, ali i u cilju čuvanja sopstvenog javnog poretka, svaka država kandidat za članstvo u Evropskoj uniji mora obezbijediti usklađenost svog normativnog okvira sa komunitarnim pravom u ovoj oblasti, ali i njegovu punu implementaciju. Oblast migracija podrazumijeva širok dijapazon podoblasti, kao što su: legalne migracije, sprječavanje ilegalnih

migracija, readmisija, postupanje sa strancima itd. U periodu koji slijedi, ključni izazovi za Crnu Goru će se ogledati u pripremi i donošenju novog Zakona o strancima koji će u potpunosti biti usklađen sa direktivama EU.

Azil predstavlja jednu od ključnih oblasti kojoj Evropska unija posvećuje visok stepen pažnje. Crna Gora, kao kandidat za članstvo u Evropskoj uniji, već je počela da se suočava s povećanim brojem tražilaca azila. Zakonodavstvo Crne Gore u ovoj oblasti je u najvećoj mjeri usklađeno, a izazov predstavlja učlanjenje Hrvatske u EU, čime dio granice Crne Gore postaje spoljna granica s EU. U periodu koji slijedi, ključni izazovi za Crnu Goru će se ogledati implementaciji Zakona o međunarodnoj i privremenoj zaštiti stranaca, koji je utvrđen od strane Vlade Crne Gore u septembru 2016. godine i dostavljen Skupštini Crne Gore, radi usvajanja. Ovaj zakon će se primjenjivati od 1. januara 2018. godine.

Politika viza je sastavni dio vanjske i bezbjednosne politike, kako država članica Evropske unije, tako i Crne Gore, koja teži integraciji u Evropsku uniju. Prije svega, vizna politika podrazumijeva mehanizme zaštite interesa države, zaštitu sigurnosti javnog poretka i sprječavanje nezakonitih migracija. Crna Gora će primjenjivati zajedničku viznu politiku Evropske unije i u toj namjeri posebno je važno uspostavljanje zahtjevnog i skupocjenog Viznog informacionog sistema.

Jedno od osnovnih načela Evropske unije ogleda se u pravu na slobodno kretanje ljudi i slobodan promet kapitala i usluga. Šengenski sporazum je osnovni akt u oblasti izgradnje i očuvanja spoljnih granica Evropske unije. Cilj je ukidanje kontrole na unutrašnjim granicama i obezbjeđenje slobode kretanja građana Evropske unije. Nakon Šengenskog sporazuma, potpisana je i Šengenska konvencija. Navedena dva dokumenta čine osnovu tzv. Šengenske pravne tekovine. Pored velikog broja članica EU i Island, Norveška i Švajcarska postale su dio Šengenskog prostora. Unaprijeđena verzija Šengenskog informacionog sistema, tzv. SIS II, počela je sa radom aprila 2013, a za Crnu Goru je od važnosti i preuzimanje, te primjena pravila i iz Šengenskog kodeksa o granicama.

Struktura ove Strategije je koncipirana tako da obuhvata pravni i institucionalni okvir u Crnoj Gori, međunarodni pravni i institucionalni okvir, analizu svih pitanja od značaja za ovu oblast, pregled dosadašnjih rezultata u području migracija, pregled budućih aktivnosti, kao i smjernice za

uspostavljanje efikasnog sistema za implementaciju Strategije. Akcionim planovima, koji će se donositi na godišnjem nivou, biće definisani strateški ciljevi, mjere i aktivnosti koje su neophodne za njihovu realizaciju, kao i jasno dodijeljene nadležnosti za sve organe koji su nadležni za implementaciju predviđenih aktivnosti.

Strategija za integrisano upravljanje migracijama u Crnoj Gori za period 2017-2020. godine, sa Akcionim planom za implementaciju strategije za 2017. godinu, pripremljena je saglasno obavezi Ministarstva unutrašnjih poslova iz Programa rada Vlade Crne Gore za IV kvartal 2016. Godine, ali zbog naknadnog usaglašavanja sa EK, pomjerena je za II Kvarta 2017. Godine.

Od strane EK, 27. Januara 2017. godine, Ministarstvu unutrašnjih poslova dostavljena je informacija da nemaju dodatnih komentara na Predlog Strategije sa AP.

Inače, Predlog Strategije je pripremila Međuresorska radna grupa, u kojoj su pored predstavnika Ministarstva unutrašnjih poslova, i predstavnici: Ministarstva vanjskih poslova i evropskih integracija, Ministarstva prosvjete, Ministarstva zdravlja, Ministarstva rada i socijalnog staranje, Uprave policije, Uprave za zbrinjavanje izbjeglica, Zajednice opština, Zavoda za statistiku i Zavoda za zapošljavanje, i ista je verifikovana od strane članova međuresorske radne grupe, **na sjednici od 19. novembra 2016. godine.**

II. STRATEŠKI CILJEVI I PRIORITETI U PROCESU INTEGRISANOG UPRAVLJANJA MIGRACIJAMA

Osnovni cilj Strategije je **potpuno usklađivanje i uspostavljanje pravnog okvira, kao i dodatno jačanje institucionalnog okvira koji pruža mogućnost djelotvornog sprovođenja politike kontrole migracionih kretanja u skladu sa pravilima i standardima *acquis communautaire*, kao i uspostavljanje sistema monitoringa za praćenje Strategije i realizacije akcionih planova.** Crna Gora je odlučna da razvija i unaprjeđuje pravni okvir, institucije i administrativne kapacitete, saraduje sa drugim državama i međunarodnim organizacijama, a kao krajni cilj

Strategije je uspostavljanje društva sa efikasnim sistemom i prepoznatljivim rezultatima na polju integrisanog upravljanja migracijama, što će doprinijeti regionalnoj i ukupnoj stabilnosti saglasno pravilima i standardima EU.

Ovaj strateški cilj realizovaće se implementacijom sljedećih specifičnih ciljeva:

1. **Potpuno usklađivanje nacionalnih propisa sa relevantnim međunarodnim standardima i EU acquis-em iz oblasti migracija.** Pravni propisi koji se odnose na migracije još uvijek su nedovoljni i nepotpuni. S tim u vezi ovo se prije svega odnosi na Zakon o strancima koji u narednom periodu treba da se potpuno usaglasa sa direktivama EU;
2. **Uspostavljanje sistema koordinacije između institucija koje se bave pitanjima migracija.** Različite institucije na državnom i lokalnom nivou se trenutno bave pitanjima od značaja za povratnike po readmisiji, tako da je neophodno uspostavljanje otvorenog procesa razmjene informacija, poboljšanje međuresorskih konsultacija i saradnje. Rješavanje migracionih pitanja zahtijeva adekvatno planiranje, kooperativne pristupe i podjelu odgovornosti. Pošto svaki aspekt migracija uključuje različite učesnike, uspješna realizacija migracione strategije zavisi i od aktivnog uključenja svih relevantnih faktora na lokalnom, nacionalnom, ali i međudržavnom nivou. Identifikacija i angažovanje svih relevantnih učesnika, što se odnosi, a ne svodi isključivo na: organe državne uprave i lokalne samouprave, međunarodne nevladine organizacije, intervladine organizacije, biznis i finansijski sektor, kao i same migrante i njihove asocijacije. Preciziranje mehanizama koordinacije relevantnih učesnika u cilju uspješnije koordinacije njihovih aktivnosti. Zajednički rad na ostvarivanju postavljenih ciljeva podrazumijeva izgradnju i jačanje javne svijesti;
3. **Uspostavljanje sistema koordinacije između institucija koje se bave pitanjima migracija, s jedne strane i drugih međunarodnih organizacija, nevladinih organizacija, s druge strane.** Saradnja i dijalog između svih zainteresovanih strana, uključujući države, međunarodne organizacije, nevladine organizacije, privatni sektor, radničke organizacije i asocijacije migranata, su važni elementi efikasnog regulisanja migracija i razvijanja svestrane i uranvotježene nacionalne migracione politike. Stvaranje uslova da bi Crna Gora mogla djelotvorno provoditi migracionu politiku, podrazumijeva aktivniji nastup i učešće u oblikovanju međunarodne migracione politike. Ovdje se prije svega ima u vidu aktivnije učešće na regionalnom nivou. U tom smislu, neophodan je odlučniji iskorak prema upravljanju migracionim tokovima i otklanjanju uzroka nezakonitih migracija, kao i njihovih posljedica;
4. **Osiguranje jednakog pristupa pravima koja pripadaju migrantima.** Može konstatovati da je u Crnoj Gori potrebno nastaviti sa unaprjeđivanjem propisa koji stimulišu integraciju migranata u crnogorsko društvo, sprječavanje diskriminacije, netolerancije i ukupne društvene marginalizacije pojedinih migracionih grupa, a sve u skladu sa najboljim praksama i standardima EU. Ovo podrazumijeva i značajnije uključivanje lokalne samouprave u provođenju mjera i aktivnosti na planu integracije migranata u lokalnim zajednicama. Integracija migranata je veoma važna u dostizanju socijalne i političke stabilnosti, u maksimiziranju doprinosa koje oni mogu dati društvenim zajednicama, kao i u smanjenju slučajeva rasizma i ksenofobije;

5. **Djelotvorno vođenje aktivne migracione politike.** Ovo podrazumjeva prikupljanje, obradu, analizu, korišćenje i razmjenu statističkih migracionih podataka na nacionalnom i međunarodnom nivou. Istaživanje svih aspekata migracija je potrebno za bolje razumijevanje i shvatanje migracionih kretanja, a time i za pronalaženje najboljih rješenja.
 6. **Obuka zaposlenih koji su procesu integrisanog upravljanja migracijama, kao i njihova tehnička opremljenost i obučenost.** Blagovremeno informisanje, odgovarajuća materijalno-tehnička opremljenost nadležnih organa, kao i adekvatna obučenost zaposlenih veoma su značajni za upravljanje migracijama, i u velikoj mjeri utiču na suzbijanje nezakonitih migracija.
- Osnovni principi na kojima se zasniva ova Strategija odnose se na zakonitost i vladavinu prava, poštovanja osnovnih ljudskih prava i sloboda i uređeno i humano upravljanje migracijama.

III. PRAVNI I INSTITUCIONALNI OKVIR

1. Pravni okvir

Ustav Crne Gore

Član 9 Ustava Crne Gore, uređuje status potvrđenih međunarodnih ugovora i opšteprihvaćenih pravila međunarodnog prava, tj. opštih međunarodnih običaja, u unutrašnjem pravu, propisujući primat potvrđenih i objavljenih međunarodnih ugovora u odnosu na nacionalno zakonodavstvo. Ova ustavna odredba obavezuje nacionalne institucije da ove ugovore neposredno primjenjuju kada neku situaciju regulišu drugačije od nacionalnog zakonodavstva.

Pored Ustava važno je pomenuti sljedeće zakone Crne Gore koji su značajni za integraciju povratnika, i to: **Zakon o strancima** ("Službeni list CG", br. 56/2014 i 28/15), **Zakon o azilu** ("Službeni list RCG", broj 45/06), **Zakon o radu** ("Sl. list Crne Gore", br. 49/08, 26/09, 88/09, 26/10 i 59/11), **Zakon o zapošljavanju i ostvarivanju prava iz osiguranja od nezaposlenosti** („Sl. list CG“, br. 14/10, 45/12, 61/13 i 20/15), **Zakonom o penzijskom i invalidskom osiguranju** ("Sl. list RCG", br. 54/03, 39/04, 61/04, 79/04, 80/04, 29/05, 14/07, 47/07, "Sl. list CG", br. 12/07, 13/07, 79/08, 14/10, 78/10, 34/11, 40/11, 66/12, 38/13, 61/13 i 6/14), **Zakon o crnogorskom državljanstvu** („Službeni list CG“, br. 13/08, 40/10 i 28/11), **Zakon o centralnom registru stanovništva** (»Službeni list RCG«, br. 49/07 i »Službeni list CG« br. 41/10), **Zakon o putnim ispravama** ("Službeni list CG", br. 21/08 i 25/08), **Zakon o unaprjedenju poslovnog ambijenta** („Službeni list CG“, br. 40/10),

Zakon o vanjskim poslovima („Službeni list CG“, br. 46/10), **Zakon o graničnoj kontroli** („Službeni list CG“, br. 72/09), **Krivični zakonik** („Službeni list RCG“, br. [70/03](#) i [47/06](#) i "Službeni list CG" br. [40/08](#), 25/10 i 32/11), **Zakonik o krivičnom postupku** ("Službeni list Crne Gore", broj 57/09), **Zakon o prekršajima** ("Službeni list Crne Gore", br. 01/11, 06/11 i 39/11), **Zakon o zdravstvenoj zaštiti** („Službeni list RCG“, br. 39/04 i 14/10), **Zakon o zdravstvenom osiguranju** ("Službeni list CG", broj 06/16), **Zakon o socijalnoj i dječijoj zaštiti** („Službeni list RCG“, br. 78/05), **Porodični zakon** („Službeni list RCG“ br. 01/07), **Zakonom o unutrašnjim poslovima** („Službeni list CG“ broj 44/12), **Zakon o zaštiti podataka o ličnosti** („Službeni list CG“, broj 79/08 i 72/09), **Opšti zakon o obrazovanju i vaspitanju** („Službeni list RCG“, br. 62/02, 31/05 i 49/07” i ”Službeni list CG”, br. 45/10, 45/11 i 39/13), **Zakon o stručnom obrazovanju** („Službeni list RCG”, br. 64/02, 49/07 i “Službeni list CG”, br. 45/10 i 39/13), **Zakon o predškolskom vaspitanju i obrazovanju** („Službeni list RCG”, br. 62/02, 49/07 i “Službeni list CG” 80/10), **Zakon o osnovnom obrazovanju i vaspitanju** („Službeni list RCG”, br. 64/02, 49/07 i “Službeni list CG”, br. 45/10 i 39/13), **Zakon o visokom obrazovanju** („Službeni list CG“, broj 44/14), **Zakon o priznavanju inostranih obrazovnih isprava i izjednačavanju kvalifikacija** („Službeni list CG,, broj 57/11), **Zakon o obrazovanju odraslih** (“Službeni list CG”, broj 20/11), **Zakon o nacionalnim stručnim kvalifikacijama** (“Službeni list CG”, broj 80/08 i 14/09), **Zakon o vaspitanju i obrazovanju djece sa posebnim obrazovnim potrebama** (“Službeni list RCG”, 80/04 i “Službeni list CG”, 45/10), **Zakon o gimnaziji** („Službeni list RCG”, br. 64/02, 49/07 i “Službeni list CG”, br. 45/10 i 39/13) i **Zakon o statistici i statističkom sistemu Crne Gore** („Službeni list RCG" broj 69/05).

S aspekta djelotvornog vođenja migracione politike, od posebnog značaja su sljedeća podzakonska akta koja su donijeta na osnovu Zakona o strancima, i to: Pravilnik o obrascima, bližim uslovima i načinu izdavanja dozvole za privremeni boravak i dozvole za privremeni boravak i rad („Službeni list Crne Gore“, broj 15/15), Pravilnik o bližim uslovima za izdavanje potvrde o prijavi rada stranca i obrascima prijave rada i potvrde o prijavi rada stranca („Službeni list Crne Gore“, broj 15/15), Pravilnik o načinu izdavanja i obrascu dozvole za stalni boravak („Službeni list Crne Gore“, broj 15/15), Pravilnik o načinu unošenja u stranu putnu ispravu zabrane izlaska i otkaza boravka stranca i načinu ispravljanja podataka koji su greškom uneseni u vizu („Službeni list Crne Gore“, broj 20/15), Uredba o kriterijumima i postupku za utvrđivanje godišnjeg broja dozvola za privremeni boravak i rad stranaca („Sl. list CG“, br. 40/15), Odluka o utvrđivanju godišnjeg broja dozvola za privremeni boravak i rad stranaca za 2016. godinu („Sl. list CG“, br. 76/15), Pravilnik o pravilima boravka i kućnom redu u Prihvatištu za strance („Službeni list Crne Gore“, broj 20/15), Pravilnik o izgledu i sadržaju obrasca posebne identifikacione isprave, obrascu putnog lista za strance, obrascu i bližem načinu izdavanja putne isprave za lice bez državljanstva („Službeni list Crne Gore“, broj 22/15), Pravilnik o obrascu i načinu podnošenja prijave i odjave boravka stranca i sadržaju i načinu vođenja evidencije („Službeni list Crne Gore“, broj 41/15), Pravilnik o bližem

načinu podnošenja prijave i odjave boravka stranca preko turističke organizacije („Službeni list Crne Gore“, broj 41/15), Uredba o viznom režimu („Službeni list C G“ br. [18/2009](#), [61/2011](#), [24/2014](#) i [30/2014](#)).

Isto tako, od posebnog značaja za vođenje migracione politike biće sljedeća podzakonska akta koja će se donijeti na osnovu Zakona o međunarodnoj i privremenoj zaštiti stranaca, i to: Pravilnik o postupku i načinu uzimanja fotografije, otisaka prstiju i drugih podataka od stranca koji traži međunarodnu zaštitu, Pravilnik o obrascu zahtjeva za međunarodnu zaštitu, Pravilnik o prijemu, pravilima boravka i kućnom redu u Centru za prihvat, Odluka o izgledu i sadržaju obrazaca i načinu izdavanja isprava za stranca koji je podnio zahtjev za međunarodnu zaštitu, azilanta, stranca pod supsidijarnom zaštitom i stranca pod privremenom zaštitom. ***Napomena:** pošto Zakon o međunarodnoj i privremenoj zaštiti stranaca još uvijek nije donijet, postoji mogućnost izmjena u planiranim aktivnostima, u dijelu broja podzakonskih akata i naziva istih.*

2. Institucionalni okvir

Ministarstvo unutrašnjih poslova, između ostalog, vrši poslove uprave koji se odnose na: državljanstvo, putne isprave, useljavanje, davanje azila, naturalizaciju, lične karte, prebivalište i u vezi sa tim vođenje propisanih registara; jedinstveni matični broj; lično ime; matične registre.

Uprava policije, između ostalog, vrši poslove koji se odnose na: nadzor i obezbjeđenje državne granice i vršenje granične kontrole i kontrolu kretanja i boravka stranaca.

Ministarstvo vanjskih poslova i evropskih integracija, između ostalog, vrši poslove uprave koji se odnose na: predstavljanje Crne Gore u odnosima sa drugim državama, međunarodnim organizacijama i drugim međunarodnim institucijama, kao i sa njihovim predstavništvima u Crnoj Gori; komunikaciju i koordinaciju komunikacije drugih organa sa diplomatskim i drugim predstavništvima drugih država i misija međunarodnih organizacija u Crnoj Gori; diplomatsko-konzularne poslove i druge stručne poslove koji se odnose na ostvarivanje političkih, ekonomskih, kulturno-informativnih i drugih odnosa sa drugim državama i međunarodnim organizacijama; vizni sistem; koordinaciju usklađivanja domaćih propisa sa pravnim poretkom Evropske unije, kao i potvrđivanje obrasca i tabele usklađenosti propisa sa propisima Evropske unije; zaštitu interesa Crne Gore, njenih državljana i pravnih lica u inostranstvu. Evidenciju o podnijetim zahtjevima za izdavanje viza i evidenciju o izdatim vizama vodi Ministarstvo vanjskih poslova i evropskih integracija.

Ministarstvo prosvjete, između ostalog, vrši poslove uprave koji se odnose na: mobilnost studenata i akademskog osoblja i međunarodnu saradnju u oblasti visokog obrazovanja; priznavanje inostranih obrazovnih isprava o završenom osnovnom, srednjem i visokom obrazovanju i razvoj i implementaciju Nacionalnog okvira kvalifikacija i usklađenost sa Evropskim kvalifikacionim okvirom.

Ministarstvo nauke, između ostalog, vrši poslove uprave koji se odnose na: realizaciju programa od opšteg interesa kojima se naučno-istraživačke ustanove i istraživači uključuju u evropski istraživački prostor i međunarodne programe u nauci; usavršavanje i mobilnost crnogorskih istraživača sa ciljem omogućavanja njihovog rada u istraživačkim centrima i institutima u Crnoj Gori i inostranstvu; regionalnu saradnju i infrastrukturno povezivanje u istraživanjima; realizaciju nacionalnih i međunarodnih naučno-istraživačkih projekata; centre uspješnosti; unapređenje infrastrukture neophodne za ostvarivanje istraživanja; podsticanje naučne produktivnosti; stimulisanje izdavačke djelatnosti i organizovanje naučnih kongresa; uključivanje naučne dijaspore u naučno-istraživačku djelatnost u Crnoj Gori; uključivanje međunarodno priznatih naučnika iz drugih zemalja u naučno-istraživačke programe i projekte u Crnoj Gori.

Ministarstvo održivog razvoja i turizma, između ostalog, vrši poslove uprave koji se odnose na: koordinaciju aktivnosti za pripremu i praćenje turističkih sezona; vođenje evidencije o broju turista, smještajnim kapacitetima, finansijskim efektima i rezultatima poslovanja u turizmu; organizovanje poslova turističko-informativne propagandne djelatnosti; unapređenje saradnje između sektora turizma i komplementarnih sektora; saradnju sa Nacionalnom turističkom organizacijom i organizovanje turističkih predstavništava u drugim državama.

Ministarstvo zdravlja, između ostalog, vrši poslove uprave koji se odnose na: zdravstvenu zaštitu i zdravstveno osiguranje i obezbjeđenje zdravstvene zaštite iz javnih prihoda. Proglašenjem nezavisnosti 03.06.2006. godine, Crna Gora je preuzela međunarodne sporazume koje je zaključila bivša zajednička država. Shodno navedenoj odluci, u primjeni su dvadeset dva međunarodna sporazuma o socijalnom osiguranju.

Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, između ostalog, vrši poslove uprave koji se odnose na: zaštitu ljudskih prava i sloboda, ako ta zaštita nije u nadležnosti drugih ministarstava i zaštitu od diskriminacije.

Ministarstvo rada i socijalnog staranja, između ostalog, vrši poslove uprave koji se odnose na: radne odnose, zaštitu na radu, zarade i druga primanja iz rada i po osnovu rada; tržište rada, zapošljavanje i obrazovanje odraslih za potrebe tržišta rada u svim oblicima rada osim u državnim organima; zapošljavanje lica sa invaliditetom; zaštitu građana Crne Gore na radu u inostranstvu; međunarodnu saradnju i međunarodne ugovore iz nadležnosti ministarstva; sistem penzijskog i invalidskog osiguranja i oblast boračke i invalidske zaštite; zaštitu boraca, vojnih invalida, porodica palih boraca, civilnih invalida rata i članova njihovih porodica; socijalnu zaštitu, dječju zaštitu, zaštitu lica sa invaliditetom, zaštitu

starih lica; socijalnu zaštitu lica koja traži azil, lica kojima je priznat status izbjeglice i lica kojima je odobrena dodatna zaštita; porodičnu zaštitu; saradnju sa organima lokalne uprave na razvoju usluga za kojima postoji potreba u opštinama; saradnju sa Crvenim krstom Crne Gore, nevladinim organizacijama, agencijama Ujedinjenih nacija i drugim međunarodnim organizacijama; upravni postupak iz nadležnosti ministarstva; vođenje registra Opšteg i granskih kolektivnih ugovora, registra sindikalnih organizacija, registra reprezentativnih sindikata i registra reprezentativnih organizacija udruženja poslodavaca; davanje ovlašćenja za obavljanje poslova iz oblasti zaštite na radu i vođenje registra izdatih ovlašćenja; priznavanje inostranih sertifikata u neformalnom i informalnom obrazovanju sa vođenjem centralnog registra; izdavanje licenci i vođenje Registra licenciranih pružalaca usluga socijalne i dječje zaštite, upravni nadzor u oblastima za koje je ministarstvo osnovano; kao i druge poslove koji su mu određeni u nadležnost.

Uprava za zbrinjavanje izbjeglica, vrši poslove koji se odnose na: smještaj lica koja traže azil, kojima je priznat status izbjeglica, odobrena dodatna ili privremena zaštita u centru za smještaj lica koja traže azil ili drugom objektu za smještaj; smještaj i zbrinjavanje lica sa posebnim potrebama koja traže azil i kojima je dat azil; pružanje pomoći u ostvarivanju prava na socijalnu zaštitu, zdravstvenu zaštitu, obrazovanje, humanitarnu pomoć, pravnu pomoć, rad i druga zakonom propisana prava licima koja traže azil i kojima je azil dat; saradnju sa Visokim komesarijatom Ujedinjenih nacija za izbjeglice, drugim međunarodnim organizacijama i institucijama, Crvenim krstom Crne Gore i drugim organizacijama i institucijama koje se bave zaštitom izbjeglica; pomoć u spajanju članova porodica izbjeglica; organizovanje vaspitnih, obrazovnih i drugih programa; uključivanje u društveni, ekonomski i kulturni život; realizaciju nacionalnih, regionalnih i međunarodnih dokumenata za rješavanje pitanja izbjeglica i lica koja imaju priznat status raseljenog lica u Crnoj Gori; pomoć u ostvarivanju prava crnogorskih državljana pri povratku u Crnu Goru u skladu sa obavezama utvrđenim ugovorom o readmisiji; kao i druge poslove koji su joj određeni u nadležnost.

Zavod za zapošljavanje je institucija koja razvija ključne inovativne programe zapošljavanja za sve tražioce posla.

Kancelarija za borbu protiv trgovine ljudima - U organizacionom smislu, smještena je u Generalnom sekretarijatu Vlade Crne Gore i koordinira aktivnostima na implementaciji Nacionalne strategije za borbu protiv trgovine ljudskim bićima, s ciljem kvalitetne zaštite žrtava, prevencije i krivičnog gonjenja učinilaca.

Zavod za statistiku (MONSTAT) - vrši poslove koji se odnose na organizaciju i sprovođenje statističkih istraživanja, prikupljanje, obradu, statističku analizu i objavljivanje statističkih podataka i kreiranje i razvoj metodologija statističkih istraživanja.

Lokalna samouprava vrši poslove koji se odnose na zadovoljavanje potreba od neposrednog i zajedničkog interesa za građane – lokalno stanovništvo.

IV. MEĐUNARODNI PRAVNI I INSTITUCIONALNI OKVIR

1. Međunarodni pravni okvir

- Ženevske konvencije iz 1951. godine i Protokol o statusu izbjeglica iz 1967. godine;
- Konvencija protiv mučenja, torture i drugih okrutnih, nečovječnih i ponižavajućih postupaka ili kazni iz 1984. godine;
- Konvencija o pravima djeteta iz 1989. godine;
- Konvencija o eliminaciji svih oblika rasne diskriminacije iz 1965. godine;
- Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima iz 1966. godine;
- Međunarodni pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima iz 1966. godine;
- Konvencija o eliminaciji svih oblika diskriminacije žena iz 1979. godine;
- Konvencija o pravima lica sa invaliditetom iz 2006. godine;
- Konvencija protiv diskriminacije u obrazovanju iz 1960. godine;
- Konvencija o statusu lica bez državljanstva iz 1954. godine;
- Evropska konvencija o ljudskim pravima iz 1950. godine, i
- Okvirna konvencija za zaštitu nacionalnih manjina iz 1995. godine.

- Konvencija Ujedinjenih nacija o smanjenju broja lica bez državljanstva
- Konvencija o migracijama radi zapošljavanja
- Protokol o statusu izbeglica
- Konvencija o radnicima migrantima (dopunske odredbe)
- Evropska konvencija o pravnom statusu radnika migranata
- Konvencija o implementaciji šengenskog sporazuma
- Međunarodna konvencija o zaštiti prava radnika migranata i članova njihovih porodica
- Protokol protiv krijumčarenja migranata kopnom, morem i vazduhom i Protokol za sprječavanje, suzbijanje i kažnjavanje trgovine ljudima, posebno ženama i djecom, kako se dopunjuje Konvencija protiv transnacionalnog organizovanog kriminala
- Konvencija o suzbijanju trgovine ljudima
- Evropska socijalna povelja

Direktive:

- 2000/43/EC o primjeni principa o jednakom tretmanu bez obzira na rasno ili etničko porijeklo
- 2000/78/EC o uspostavljanju generalnog okvira jednakog tretmana prilikom zapošljavanja
- 2001/40/EC o uzajamnom priznavanju odluka o protjerivanju državljana trećih država
- 2002/90/EC definisanje regulisanja nedozvoljenog ulaska, tranzita i boravka
- 2003/11/EC o pružanju pomoći prilikom deportacije vazdušnim putem
- 2003/109/EZ od 25. decembra 2003. godine o statusu državljana trećih zemalja koji imaju stalni boravak
- 2003/86/EZ od 22. septembra 2003. godine o pravu na spajanje porodice
- 2004/57/EC o organizovanom povratku državljana trećih zemalja sa teritorije dvije ili više zemalja članica
- 2004/81/EC o dozvolama za boravak državljanima trećih država koji su žrtve trgovine ljudima ili koji su bili predmet ilegalnih migracija, a koji saraduju sa nadležnim organima
- 2004/114/EZ od 13. decembra 2004. godine o uslovima prihvata državljana trećih država u svrhu studiranja, razmjene učenika, neplaćene obuke ili dobrovoljnog rada
- 2004/38/EZ od 29. aprila 2004. godine o pravu građana Unije i članova njihovih porodica na slobodno kretanje i boravak na teritoriji države članice, o izmjenama i dopunama Regulative (EEZ) br. 1612/68 i prestanku važenja direktiva 64/221/EEZ, 68/360/EEZ, 72/194/EEZ, 73/148/EEZ, 75/34/EEZ, 75/35/EEZ, 90/364/EEZ, 90/365/EEZ i 93/96/EEZ 2011/98/EU Evropskog Parlamenta i Savjeta od 13. decembra 2011. godine o jedinstvenom postupku za izdavanje jedinstvene dozvole državljanima trećih zemalja za boravak i rad na teritoriji države članice i o zajedničkom skupu prava radnika trećih zemalja koji legalno borave u državi članici
- 2005/71/EZ od 12. oktobra o specifičnim procedurama prijema državljana trećih zemalja u svrhe naučnog istraživanja

- 2008/115/EZ od 16. decembra 2008. Godine o zajedničkim standardima i postupcima država članica za vraćanje državljana trećih zemalja s nezakonitim boravkom
- 2009/50/EZ od 25. maja 2009. Godine o uslovima ulaska i boravka državljana trećih zemalja u svrhu zapošljavanja visokokvalifikovane radne snage
- 2009/52/EZ evropskog parlamenta i saveta od 18. juna 2009. godine kojom se predviđaju minimalni standardi za sankcije i mere protiv poslodavaca državljana trećih zemalja koji borave protivzakonito
- 2014/36/EU od 26. februara 2014. Godine o uslovima za ulazak i boravak državljana trećih zemalja u svrhu zapošljavanja u statusu sezonskih radnika
- 2014/66/EU od 15. maja 2014. Godine o uslovima za ulazak i boravak državljana trećih zemalja u okviru premještaja unutar društva
- 2001/55/EZ od 20. jula 2001. godine o minimalnim standardima za dodjelu privremene zaštite u slučaju masovnog priliva raseljenih lica i o mjerama za podsticanje uravnoteženih napora država članica pri prihvatu i snošenju posljedica prihvata tih lica, (SL L 212, 7.8.2001)
- 2003/86/EZ od 22. septembra 2003. godine o pravu na spajanje porodice, (SL L 251, 3.10.2003);
- 2011/98/EU Evropskog Parlamenta i Savjeta od 13. decembra 2011. godine o jedinstvenom postupku za izdavanje jedinstvene dozvole državljanima trećih zemalja za boravak i rad na teritoriji države članice i o zajedničkom skupu prava radnika trećih zemalja koji legalno borave u državi članici - 32011L0098
- 2011/95/EU Evropskog parlamenta i Savjeta od 13. decembra 2011. godine o standardima za kvalifikaciju državljana trećih zemalja ili lica bez državljanstva za ostvarivanje međunarodne zaštite, za jedinstveni status izbjeglica ili lica koja ispunjavaju uslove za supsidijarnu zaštitu, kao i za sadržaj odobrene zaštite (prerađena), (SL L 337, 20.12.2011)
- 2013/32/EU Evropskog parlamenta i Savjeta od 26. juna 2013. godine o zajedničkim postupcima za odobravanje i oduzimanje međunarodne zaštite (prerađena), (SL L 180, 29.6.2013)
- 2013/33/EU Evropskog parlamenta i Savjeta od 26. juna 2013. godine o utvrđivanju standarda za prihvatanje podnositelaca zahtjeva za međunarodnu zaštitu (prerađena), (SL L 180, 29.06.2013)
- Direktiva (EU) 2016/801 Evropskog parlamenta i Savjeta od 11. maja 2016. godine o uslovima ulaska i boravka državljana trećih zemalja u svrhu istraživanja, studija, osposobljavanja, volonterstva, razmjena učenika ili obrazovnih projekata, i obavljanje poslova au pair..

Regulative:

- 1560/2003 od 2. septembra 2003. godine o utvrđivanju detaljnih pravila za primjenu Regulative Savjeta (EZ) br. 343/2003 o utvrđivanju kriterijuma i mehanizama za određivanje države članice odgovorne za razmatranje zahtjeva za azil koji je u jednoj od država članica podnio državljanin treće zemlje, (SL L 222, 5.9.2003)

- 603/2013 Evropskog parlamenta i Savjeta od 26. juna 2013. godine o uspostavljanju sistema Eurodac za upoređivanje otisaka prstiju za djelotvornu primjenu Regulative (EU) br. 604/2013 o utvrđivanju kriterijuma i mehanizama za određivanje države članice odgovorne za razmatranje zahtjeva za međunarodnu zaštitu koji je u jednoj od država članica podnio državljanin treće zemlje ili lice bez državljanstva i o zahtjevima za upoređivanje sa podacima iz sistema Eurodac od strane organa za sprovođenje zakona država članica i Europola u svrhu sprovođenja zakona, kao i o izmjeni Regulative (EU) br. 1077/2011 o osnivanju Evropske agencije za operativno upravljanje velikim informacionim sistemima u oblasti slobode, bezbjednosti i pravde (prerađena), (SL L 180, 29.6.2013)
- 604/2013 Evropskog parlamenta i Savjeta od 26. juna 2013. godine o utvrđivanju kriterijuma i mehanizama za određivanje države članice odgovorne za razmatranje zahtjeva za međunarodnu zaštitu koji je u jednoj od država članica podnio državljanin treće zemlje ili lice bez državljanstva (prerađena), (SL L 180, 29.6.2013)
- 118/2014 od 30. januara 2014. godine o izmjeni Regulative (EZ) br. 1560/2003 o utvrđivanju detaljnih pravila za primjenu Regulative Savjeta (EZ) br. 343/2003 o utvrđivanju kriterijuma i mehanizama za određivanje države članice odgovorne za razmatranje zahtjeva za azil koji je u jednoj od država članica podnio državljanin treće zemlje, (SL L 222, 5.9.2003)
- 1408/71 o primjeni sistema socijalne sigurnosti za zaposlena lica i članove njihovih porodica koji se kreću u Zajednici. Ovu regulativu prati regulativa za njeno sprovođenje (EEZ) br. 574/72, koja se odnosi na sprovođenje iste u praksi (nadležne nacionalne organe, administrativne formalnosti, itd. Regulativom Savjeta (EZ) br. 859/2003 proširene su odredbe Regulative (EEZ) br. 1408/71 i Regulative (EEZ) br. 574/72 na državljane trećih zemalja koji nisu već obuhvaćeni istim odredbama isključivo zbog svog državljanstva
- 322/97, 17. februar 1997, o kreiranju društvene statistike
- 45/2001, 18. decembar 2001, o zaštiti individua od zloupotrebe ličnih podataka od strane društvenih institucija i slobodnog protoka inafomacija
- 377/2004, 19. februar 2004, o kreiranju mreže migracionih oficira za vezu
- 2252/2004, 13. decembar 2004, koja utvrđuje bezbjedonosne standarde i biometriju u pasošima i putnim ispravama izdatim u zemljama EU
- 862/2007, 11. jul 2007, o društvenoj statistici o migracijama i međunarodnoj zaštiti
- 296/2008, 11 mart 2001, koja ustanovljava kodeks zajednice o pravilima kretanja preko granice
- 380/2008. 18. april 2008, kojom se utvrđuje jedinstveni format dozvole boravka za državljane trećih zemalja
- 856/2008, 24. jul 2008, kojom se utvrđuje jedinstveni format viza što se tiče brojeva

Odluke:

- 16. decembar 1996. Odluka o praćenju implementacije instrumenata usvojenih od strane Savjeta, a po pitanju ilegalnih migracija, readmisije, nezakonitog zapošljavanja državljana trećih zemalja i saradnja u realizaciji otkaza boravka
- 26. maj 1997. Odluka o razmjeni informacija vezano za pružanje pomoći prilikom dobrovoljnog povratka državljana trećih zemalja

- 27. mart 2000. Odluka o poboljšanju razmjene informacija u otkrivanju lažnih putnih isprava
- 23. februar 2004. Odluka o određivanju kriterijuma i praktičnih aranžmana za kompenzaciju finansijskog disbalansa koji proizilazi iz Direktive 2001/40/EC o zajedničkom prepoznavanju odluka o protjerivanju državljana trećih zemalja.
- 13.septembar 2004 Odluka o usvajanju pravila o implementaciji regulative 45/2001 Evropskog parlamenta i Savjeta o zaštiti pojedinaca u procesuiranju ličnih podataka od strane društvenih institucija i tijela o slobodnoj razmjeni ličnih podataka
- 5.oktobar 2006. Odluka o organizovanju zajedničkog informativnog mehanizma zemalja članica na polju azila i emigracije.
- 14.maj 2008. O organizovanju Evropske migracione mreže.

2. Međunarodni institucionalni okvir

- Visoki komesar Ujedinjenih nacija za izbjeglice (UNHCR);
- Razvojni program UN (UNDP);
- Dječji fond UN (UNICEF);
- Međunarodna organizacija za migracije (IOM);
- OEBS;
- Institucije i tijela EU, kao što su Generalni direktorat Evropske komisije za pravosuđe, Generalni direktorat za zapošljavanje, socijalna pitanja i jednake mogućnosti, Evropski ekonomsko-socijalni komitet i Agencija Evropske unije za osnovna prava (FRA);
- Haški i Štokholmski programi;
- Evropski fond za povratak za period 2008-2013. godine kao dio opšteg programa “Solidarnost i upravljanje migracionim tokovima”;
- Program za zapošljavanje i društvenu solidarnost (PROGRESS);
- Zajednički odbor za readmisiju, praćenje primjene i tumačenja Sporazuma o readmisiji između Crne Gore i EU iz 2007. godine;
- Savjet Evrope, Komesar za ljudska prava;
- Savjetodavni odbor za Okvirnu konvenciju za zaštitu nacionalnih manjina.

V. ANALIZA TRENUTNOG STANJA I REZULTATI U PRIMJENI ZAKONA O STRANCIMA I ZAKONA O AZILU

1. Analiza stanja i rezultati primjene Zakona o strancima sa aspekta rada Ministarstva unutrašnjih poslova

Zakon o strancima („Službeni list Crne Gore“, broj 56/14, 28/15 i 16/16), je stupio na snagu 1. januara 2015. godine, i primjena je počela 1. aprila 2015. godine. Danom početka primjene ovog zakona prestao je da važi Zakon o strancima ("Službeni list CG", br. 82/08, 72/09, 32/11, 53/11, 27/13 i 61/13), Zakon o zapošljavanju i radu stranaca ("Službeni list CG", br. 22/08 i 32/11) i odredbe Zakona o registrima prebivališta i boravišta ("Službeni list CG", br. 13/08, 41/10 i 40/11), koje se odnose na strance. Na osnovu Zakona o strancima donijeta su sva podzakonska akta koja su u nadležnosti

Ministarstvo unutrašnjih poslova.

Ministar unutrašnjih poslova je, u aprilu 2015. godine, obrazovao Koordinaciono tijelo za praćenje implementacije Zakona o strancima, koga čine predstavnici Ministarstva unutrašnjih poslova, Ministarstva rada i socijalnog staranja, Ministarstva finansija, Zavoda za zapošljavanje, Poreske uprave i Uprave za inspeksijske poslove. S obzirom na novonastale kadrovske promjene u pojedinim državnim organima, 09.06.2016. godine, obrazovano je novo Koordinaciono tijelo za praćenje implementacije Zakona o strancima. Zadatak Koordinacionog tijela je da prati primjenu Zakona o strancima, otklanja uočene nedostatke i daje smjernice za rješavanje određenih otvorenih pitanja.

Svakako **jedna od najznačajnijih novina u Zakonu o strancima** je uvođenje jedinstvenog postupka izdavanja radnih i boravišnih dozvola. Prema ovom zakonu strancu, koji namjerava da boravi u Crnoj Gori radi zapošljavanja, sezonskog zapošljavanja, kao i upućenom stranom radniku (koji u ograničenom vremenskom periodu obavlja posao u Crnoj Gori), izdaje se dozvola za boravak i rad stranca, kao jedinstven dokument. Na osnovu te dozvole stranac može da radi samo kod onog poslodavca i na onim poslovima, za koje mu je izdata dozvola za boravak i rad, i na ograničeni vremenski period. Dozvola za boravak i rad se može produžiti, zavisno od potreba na tržištu rada Crne Gore za stranom radnom snagom.

U skladu sa Zakonom o strancima, Vlada Crne Gore je, na sjednici od 25. juna 2015. godine, donijela Uredbu o kriterijumima i postupku za utvrđivanje godišnjeg broja dozvola za privremeni boravak i rad stranaca („Sl. list CG“, br. 40/15). Takođe, na sjednici od 3. decembra 2015. godine Vlada Crne Gore je donijela Odluku o utvrđivanju godišnjeg broja dozvola za privremeni boravak i rad stranaca za 2016. godinu (»Sl. list CG«, br. 76/15). Godišnja kvota za 2016. godinu utvrđena je u ukupnom broju od 14.792 dozvole.

Shodno Odluci o utvrđivanju godišnjeg broja dozvola za privremeni boravak i rad stranaca za 2016. Godinu, iz godišnje kvote, organ državne uprave nadležan za poslove rada može dodatno rasporediti za pojedine namjene, u skladu sa potrebama tržišta rada, na zahtjev Zavoda za zapošljavanje Crne Gore. S tim u vezi, Ministarstvo rada i socijalnog stranja, aktom broj: 100-73/16-2 od 21.04.2016. godine, obavijestilo je Ministarstvo unutrašnjih poslova o dodatnom raspoređivanju 2.000 dozvola za privremeni boravak i rad. Takođe, Ministarstvo rada i socijalnog staranja obavijestilo je Ministarstvo unutrašnjih poslova dopisom od 25.07.2016. godine, o dodatnom raspoređivanju 1.000 dozvola za privremeni boravak i rad, tako da je problem nedostatka kvota u određenim zanimanjima.

Od početka primjene Zakona o strancima, odnosno od 01.04. do 31.12.2015. godine, izdato ukupno 8.429 dozvola za privremeni boravak i rad. Od navedenog broja 7.892 dozvole su izdate u okviru kvote, a 537 van kvote.

Takođe, u periodu od 01.01. do 28.11.2016. godine, izdato je ukupno 13.851 dozvola za privremeni boravak i rad, od čega 10.560 u kvoti a 3.291 van kvote.

Takođe, značajno je pomenuti i **uvođenje novog osnova za izdavanje dozvole za privremeni boravak stranaca** u Crnoj Gori, a to je dozvola za privremeni boravak radi raspolaganja pravom na nepokretnosti koju stranac posjeduje u Crnoj Gori. Cilj obrađivača Zakona o strancima je bio da se ovom normom riješi pitanje sadašnjih vlasnika i stimulišu značajnija ulaganja u nekretnine u Crnoj Gori, u narednom periodu. Treba napomenuti, da ova vrsta boravka ne predstavlja pravni osnov za kasnije odobravanje stalnog boravka, odnosno mogućnosti za apliciranje i sticanje crnogorskog državljanstva u nekoj kasnijoj fazi, već samo omogućava vlasnicima nepokretnosti boravak i nesmetano korišćenje nepokretnosti koju posjeduju, odnosno kontinuirani boravak koji će morati da im se odobrava iz godine u godinu, dok god posjeduju nepokretnost u Crnoj Gori.

Shodno članu 54 Zakona o strancima, odnosno od 01.04. do 26.07.2016. godine, Ministarstvu unutrašnjih poslova podnijeto je ukupno 1.082 zahtjeva za izdavanje dozvole za privremeni boravak radi raspolaganja pravom na nepokretnosti koju posjeduje u Crnoj Gori, od čega je 993 riješeno, dok je 89 zahtjeva u fazi rješavanja. Razvrstano prema bližim podacima o nepokretnostima na osnovu kojih je zahtjev za odobravanje

dozvole za privremeni boravak podnijet, najčešći osnov za odobravanje ove dozvole je stambeni prostor, porodična stambena zgrada, vikend kuća idr.

Isto tako treba pomenuti da je novim Zakonom o strancima propisano **da djeca prate sudbinu roditelja**, odnosno odredbom člana 82 stav 6 Zakona propisano je sljedeće:

„Dozvola za stalni boravak može se izdati djetetu:

- 1) čija oba roditelja u trenutku njegovog rođenja imaju odobren stalni boravak;*
- 2) čiji je jedan od roditelja, u trenutku njegovog rođenja, crnogorski državljanin i ima prebivalište u Crnoj Gori ili stranac koji ima odobren stalni boravak, uz saglasnost drugog roditelja;*
- 3) čiji je jedan roditelj, u trenutku njegovog rođenja, ima odobren stalni boravak, a drugi roditelj je nepoznat ili je umro”.*

Shodno članu 82 Zakona o strancima od 01.04. do 26.07.2016. godine, Ministarstvu unutrašnjih poslova podnijeto je ukupno 164 zahtjeva za izdavanje dozvole za stalni boravak za maloljetnu djecu, od čega je 75 riješeno, dok je 89 zahtjeva u fazi rješavanja.

Još jedna novina jeste član 73 Zakona o strancima kojim je propisano da godišnji broj dozvola za privremeni boravak i rad stranaca – **godišnju kvotu utvrđuje Vlada Crne Gore**, u skladu sa migracionom politikom, stanjem i kretanjem na tržištu rada u Crnoj Gori, najkasnije do 30. novembra tekuće godine, za narednu godinu. Godišnjom kvotom utvrđuju se djelatnosti i zanimanja u kojima se stranci mogu zapošljavati, odnosno pružati ugovorene usluge. Ministarstvo rada i socijalnog staranja, predlaže godišnju kvotu Vladi Crne Gore, uz prethodno pribavljena mišljenja Zavoda za zapošljavanje Crne Gore, organa državne nuprave nadležnih za pojedine djelatnosti za koje se utvrđuje godišnja kvota i Socijalnog savjeta. Utvrđivanje godišnje kvote na osnovu čl. 73 i 74 Zakona o strancima primjenjivaće se od 1.1.2016. godine. Na osnovu Zakona o strancima Vlada Crne Gore je donijela Odluku o utvrđivanju godišnjeg broja dozvola za privremeni boravak i rad stranaca za 2015. godinu ("Sl. list CG", br. 76/15), i godišnja kvota za 2016. Godinu iznosi 14.792 dozvole.

Isto tako, **konačno je riješeno pitanje raseljenih lica iz bivših jugoslovenskih republika i interno raseljenim licima sa Kosova**, na način što istim prestaje status raseljenog i interno raseljenog lica, ukoliko do 31. decembra 2014. godine nijesu Ministarstvu podnijela zahtjev za

regulisanje statusa stranca sa stalnim nastanjenjem ili privremenim boravkom. Imajući u vidu specifičnost i kompleksnost ove kategorije lica, kao i prisutnu međunarodnu pažnju i zainteresovanost relevantnih subjekata (EK, UNHCR, OEBS), ova kategorija lica dobila je poseban tretman u nastavku ove Strategije.

Takođe, riješen je i status **državljana država nastalih na prostoru bivše SFRJ koji su imali prijavljeno prebivalište i ličnu kartu izdatu od nadležnog organa u Crnoj Gori**, jer su upisani su u evidenciju stranaca sa stalnim boravkom po službenoj dužnosti, dok oni koji su imali prijavljeno prebivalište, a nijesu imali ličnu kartu izdatu od nadležnog organa u Crnoj Gori, po službenoj dužnosti upisani u evidenciju stranaca sa privremenim boravkom, od godinu dana.

Novina je i član 81 Zakona o strancima, shodno kojem je **omogućeno za određenu kategoriju stranaca izdavanje potvrde o prijavi rada** na osnovu koje stranci u Crnoj Gori mogu boraviti i raditi do 90 dana, u vremenskom periodu od jedne godine. Shodno ovom članu od 01.04. do 26.07.2016. godine, Ministarstvu unutrašnjih poslova podnijeto je ukupno 1.416 zahtjeva za izdavanje potvrde o prijavi rada, od čega je 1.219 pozitivno riješeno, dok je 197 zahtjeva u fazi rješavanja.

Kao novina u Zakonu o strancima propisano je da stranac koji boravi u Crnoj Gori u turističke svrhe, a ne koristi usluge davaoca smještaja, **može prijavu i odjavu boravka podnijeti preko** turističke organizacije ili agencije u mjestu boravka, što se u praksi pokazalo kao dobro zakonsko rješenje, i s aspekta Uprave policije i s aspekta ostvarivanja prava stranaca u Crnoj Gori.

Što se tiče baza podataka koje se vode na osnovu Zakona o strancima, **treba istaći da su čl. 129 i 130 Zakona, propisane vrste baza, državni organi koji vode baze, kao i čuvanje podataka u bazama.** Članom 130 Zakona o strancima propisano da državni organi, organi državne uprave, organi lokalne samouprave, organi lokalne uprave i drugi organi mogu koristiti podatke iz evidencije, osim biometrijskih podataka, za obavljanje poslova iz svoje nadležnosti, ako su za korišćenje tih podataka ovlašćeni zakonom, što se u praksi pokazalo kao dobro jer će se na taj način eliminisati disproporcija između izdatih radnih i boravišnih dozvola i prijava na obavezno socijalo osiguranje. Takođe, na ovaj način će se

urediti evidencija o strancima koji borave u Crnoj Gori, obzirom da će se evidencija o izdatim ispravama po svim statusima stranaca (privremeni i stalni boravak, boravak i rad, putnim ispravama, produženju isprava) voditi na jednom mjestu.

Od početka primjene Zakona o strancima, **veliku pažnju i poteškoće u primjeni izazvao je čl. 64 i 66 Zakona**, pa je iz tog razloga Skupština Crne Gore, u maju 2015. godine, donijela Zakon o izmjeni Zakona o strancima ("Službeni list CG", broj 28/15), kojim je odložena primjena čl. 64, 66 i 133 Zakona, do 1. novembra 2015. godine.

Članom 64 stav 1 Zakona propisano je da privremeni boravak i rad radi zapošljavanja i sezonskog zapošljavanja stranca može se izdati **samo ako na evidenciji Zavoda za zapošljavanje Crne Gore nema nezaposlenih lica koja ispunjavaju uslove za zasnivanje radnog odnosa na poslovima na koje se dozvola odnosi ili je lice sa evidencije Zavoda za zapošljavanje odbilo zasnivanje radnog odnosa na tim poslovima** (a sve u vezi sa članom 66 Zakona kojim je propisano da poslodavac može dati pisanu ponudu za zapošljavanje stranca, nakon dobijanja potvrde od strane Zavoda za zapošljavanje da na evidenciji Zavoda nema nezaposlenih lica koja ispunjavaju uslove za zasnivanje radnog odnosa na poslovima na koje se ponuda odnosi ili je lice sa evidencije Zavoda za zapošljavanje odbilo zasnivanje radnog odnosa na tim poslovima).

Cilj obrađivača Zakona je bio da se zaštiti domaća radna snaga od stihijskog i dosta neregulisanog zapošljavanja stranaca.

Međutim i poslije 1. novembra 2015. godine, bilo je poteškoća u primjeni čl. 64 i 66 Zakona o strancima, **pa je iz tog razloga Vlada Crne Gore, na sjednici od 28. decembra 2015. Godine, utvrdila Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o strancima, koji je usvojen od strane Skupštine, 24. februaru 2016. godine.**

Ovim Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o strancima **predviđeno je da se čl. 64 i 66 Zakona o strancima brišu**, i na taj način će se riješiti ovo pitanje koje je u praksi izazivalo dosta poteškoća.

2. Analiza stanja i rezultati primjene Zakona o strancima sa aspekta rada Uprave policije

1) nezakoniti prelazak državne granice

Članom 67 Zakona o graničnoj kontroli (»Sl. Ist CG«, broj 72/09, 20/11, 40/11 i 39/13) je propisano da će se novčanom kaznom od 100 do 1100 eura kazniti za prekršaj fizičko lice ako pređe državnu granicu van graničnog prelaza ili pređe ili pokuša preći granični prelaz bez važeće putne isprave ili druge isprave propisane za prelazak državne granice van vremena koje je određeno za odvijanje saobraćaja na graničnom prelazu ili suprotno načinu koji je u skladu sa namjenom graničnog prelaza.

Istim članom je takođe propisano da će se novčanom kaznom od 100 do 1100 eura kazniti za prekršaj fizičko lice ako ne stavi na uvid isprave propisane za prelazak državne granice ili se ne podvrgne graničnoj provjeri ili napusti područje graničnog prelaza dok se ne izvrši granična provjera ili izbjegava, odnosno pokušava izbjеći graničnu provjeru.

Najčešći pokušaji nezakonitog prelaska državne granice na graničnim prelazima su:

- pokušaj prelaska korišćenjem falsifikovane putne isprave;
- pokušaj prelaska sa važećom putom ispravom u koju je unijeta falsifikovana viza;
- pokušaj prelaska korišćenjem tuđe putne isprave;
- neposjedovanje potrebne vize;
- skrivanjem u prevoznom sredstvu; i
- neposjedovanje identifikacionih dokumenata.

Najčešći razlozi nezakonitog prelaska državne granice van graničnog prelaza su:

- neposjedovanje putne isprave;
- neposjedovanje vize kada je to nephodno; i
- falsifikovane isprave koje se odnose na privremeni boravak.

Najčešći ilegalni migranti su državljani Republike Albanije i državljani Republike Kosova. U manjem broju kao ilegalni migranti evidentirani su državljani Bosne i Hercegovine, Sirije, Tunisa, Kameruna, Kenije, Avganistana, Alžira i Republike Turske.

Nezakoniti migranti za ulazak u Crnu Goru, najčešće koriste područje zelene granice u okolini graničnih prelaza »Božaj« i »Sukobin« na granici sa Republikom Albanijom, ređe granični prelaz »Kula« na granici sa Republikom Kosovo, dok u najvećem broju slučajeva nezakonito pokušavaju izaći iz Crne Gore na granici sa Republikom Srbijom i Republikom Hrvatskom.

Nezakonite migracije u Crnoj Gori imaju tranzitni karakter preko teritorije Crne Gore, prema zemljama EU, a uglavnom se radi o ekonomskim migrantima.

Godina	Broj spriječenih migranata u pokušaju nezakonitog prelaska državne granice
2005	366
2006	360
2007	342
2008	450
2009.	507

2010.	489
2011.	529
2012.	608
2013.	753
2014.	280
2015.	255
Ukupno	4939

Tokom prethodnih godina region Zapadnog Balkana je bio pogođen talasom nezakonitih migranata čije je porijeklo uglavnom bilo sa područja Avganistana, Sjeverne i Zapadne Afrike i Somalije. I pored činjenice da je u tom periodu na području Zapadnog Balkana zabilježen rekordan broj detektovanih nezakonitih migranata, može se konstatovati da je stanje nezakonitih migracija na području Crne Gore imalo stabilan karakter. Stabilan karakter na području Crne Gore je uzrokovan činjenicom da Crna Gora nije bila na glavnoj ruti kretanja migranata, kao i adekvatnog postupanja nadležnih organa u odnosu na postojeću situaciju.

2) Zabrana ulaska u zemlju

Od 01.05.2015.godine, u primjeni je novi Zakon o strancima (»Sl. list CG« broj 56/14 i 28/15). Članom 9 je propisano da se strancu neće dozvoliti ulazak u Crnu Goru ako:

1. upotrijebi tuđu, nevažeću, odnosno lažnu putnu ili drugu ispravu;
2. ne ispunjava uslove iz člana 11 Zakona o strancima;
3. to zahtijevaju razlozi nacionalne bezbjednosti, javnog poretka ili javnog zdravlja;
4. je u tranzitu preko teritorije Crne Gore, a ne ispunjava uslove za ulazak u treću državu;

5. je na snazi zaštitna mjera udaljenja, mjera bezbjednosti protjerivanja stranca iz Crne Gore, zaštitna mjera protjerivanja stranca sa teritorije Crne Gore ili mu je otkazan boravak;
6. nema dovoljno sredstava za izdržavanje za vrijeme boravka u Crnoj Gori i za povratak u državu iz koje je došao ili za putovanje u treću državu.

Godina	Broj zabranjenih ulazaka u Crnu Goru
2005	1631
2006	1485
2007	1363
2008	2055
2009	2251
2010.	2237
2011.	2205
2012.	1449
2013.	1195
2014.	1518
2015.	2013
Ukupno	19402

3) **Nezakonit boravak**

Članom 99 novog Zakona o strancima (»Sl. list CG« broj 56/14 i 28/15) je propisano da se nezakonitim boravkom smatra boravak stranca bez vize kada je viza u skladu sa zakonom potrebna, dozvole za privremeni boravak, dozvole za privremeni boravak i rad, dozvole za stalni boravak ili drugog pravnog osnova propisanog zakonom. Stranac koji nezakonito boravi u Crnoj Gori mora napustiti njenu teritoriju odmah ili u roku koji mu je određen.

Rok u kojem je stranac obavezan da napusti Crnu Goru, rješenjem određuje Policija, a po potrebi može biti određeno i mjesto prelaska državne granice, kao i obaveza prijavljivanja službenom licu na graničnom prelazu. Protiv rješenja se može izjaviti žalba MUP u roku od tri dana od dana prijema rješenja. Žalba ne odlaže izvršenje rješenja.

U slučajevima prekršajne odgovornosti određenim Zakonom o strancima, strancu se može izreći zaštitna mjera udaljenja sa teritorije Crne Gore u trajanju do jedne godine, samostalno ili uz novčanu kaznu.

Stranca koji nezakonito boravi u Crnoj Gori ili ne napusti Crnu Goru u roku koji mu je određen Policija će prinudno udaljiti. Ako to nalažu razlozi obezbjeđenja prinudnog udaljenja, stranac se može izuzetno zadržati u prostorijama policije, ali ne duže od 12 časova, a na zadržavanje se primjenjuju odredbe zakona kojima se uređuju policijski poslovi.

Godina	Broj lica u nezakonitom boravku u Crnu Goru
2007.	53
2008.	365

2009.	757
2010.	1127
2011.	912
2012.	523
2013.	501
2014.	292
2015.	427
Ukupno	4957

4) Prihvatište za strance

U cilju stvaranja uslova za obavljanje poslova kontrole kretanja i boravka stranaca u skladu sa standardima i preporukama EU, kao i efikasniju prevenciju nezakonitih migracija, Ministarstvo unutrašnjih poslova je u prethodnom periodu preduzelo aktivnosti na osnivanju Prihvatišta za strance u Crnoj Gori, kapaciteta 46 lica.

Izgradnja Prihvatišta se realizovala u dvije faze. Prva faza je realizovana kroz Projekat „Podrška upravljanja migracijama u C.Gori“ koji je predviđen programom IPA za 2008 godinu, dok je druga faza realizovana kroz angažovanje sredstava Kapitalnog budžeta za 2011 godinu.

Prva faza je implementirana sredstvima Delegacije EU u C.Gori preko IOM-a, dok je druga faza realizovana preko Direkcije javnih radova C.Gore.

Od Republike Hrvatske	2012.god.209 2013.god.....128 2014.god.....126 2015 god.....111
Od Bosne i Hercegovine	2012.god..... 56 2013.god..... 10 2014.god..... . 4 2015 god..... 0
Predata lica po sporazumima o readmisiji u skraćenom postupku	
Republika Albanija	2012.god.60 2013.god..... 34 2014.god..... 8 2015 god..... 2
Republika Hrvatska	2012.god..... 0 2013.god.....0 2014.god. 1 2015 god.....0

Prihvaćena lica po sporazumima o readmisiji – TRANZIT	
Od BIH ka Kosovu i Albaniji	2012.god..... 26
	2013.god.74
	2014.god.....52
	2015.....61

3. Analiza stanja i rezultati primjene Zakona o strancima sa aspekta rada Ministarstva rada i socijalnog staranja

Zakonom o strancima („Sl. list CG“, br. 56/14, 28/15 i 16/16) propisano je da godišnji broj dozvola za privremeni boravak i rad stranaca – godišnju kvotu utvrđuje Vlada Crne Gore, u skladu sa migracionom politikom, stanjem i kretanjem na tržištu rada u Crnoj Gori, najkasnije do 30. novembra tekuće godine, za narednu godinu.

Godišnjom kvotom utvrđuju se djelatnosti i zanimanja u kojima se stranci mogu zapošljavati, odnosno pružati ugovorene usluge.

U okviru godišnje kvote, odvojeno se utvrđuje godišnja kvota za zapošljavanje, sezonsko zapošljavanje i pružanje ugovorenih usluga.

Godišnja kvota se utvrđuje na predlog Ministarstva rada i socijalnog staranja, uz prethodno pribavljena mišljenja Zavoda za zapošljavanje, organa državne uprave nadležnih za pojedine djelatnosti za koje se utvrđuje godišnja kvota i Socijalnog savjeta.

Vlada može ograničiti godišnju kvotu, povećati broj, odnosno izvršiti preraspored po namjenama, ako je to uslovljeno promjenama odnosa ponude i tražnje na tržištu rada ili zbog posebnih uslova u pojedinim djelatnostima.

Odlukom o utvrđivanju godišnjeg broja dozvola za privremeni boravak i rad stranaca za 2016. godinu („Sl. list CG“, br. 76/15) utvrđen je godišnji broj dozvola za privremeni boravak i rad stranaca – godišnja kvota za 2016. godinu, kao i djelatnosti i zanimanja u kojima se stranci mogu zapošljavati, odnosno pružati ugovorene usluge. Godišnja kvota za 2016. godinu utvrđena je u ukupnom broju od 14.792 dozvole.

Do početka primjene Zakona o strancima 1. aprila 2015. godine, zapošljavanje i rad stranaca u Crnoj Gori bili su uređeni Zakonom o zapošljavanju i radu stranaca („Sl. list CG“, br. 22/08 i 32/11). Navedenim zakonom je, takođe, bilo propisano da Vlada Crne Gore godišnje utvrđuje broj radnih dozvola za strance- kvotu, na predlog Ministarstva rada i socijalnog staranja, uz prethodno pribavljena mišljenja organa državne uprave nadležnih za pojedine djelatnosti za koje se utvrđuje kvota i mišljenje Socijalnog savjeta. Odlukom o utvrđivanju broja radnih dozvola za strance za 2014. godinu („Sl. list CG“, br. 54/13 i 37/14) utvrđen je broj radnih dozvola za strance – kvota za 2014. godinu. Kvota za 2014. godinu utvrđena je u ukupnom broju od 19.500. Odlukom o utvrđivanju broja radnih dozvola za strance za 2015. godinu („Sl. list CG“, br. 53/14 i 72/15) utvrđen je broj radnih dozvola za strance – kvota za 2015. godinu. Kvota za 2015. godinu utvrđena je u ukupnom broju od 23.400.

4. Analiza stanja i rezultati primjene Zakona o strancima sa aspekta rada Ministarstva zdravlja

Zakonom o zdravstvenom osiguranju (član 6) definisana su lica koja se smatraju osiguranicima, a status osiguranika da mogu steći I članovi porodice osiguranika (član 10). Zakon propisuje da članovi porodice osiguranika mogu ostvariti zdravstvenu zaštitu na teret obaveznog zdravstvenog osiguranja samo ako nijesu osigurani po drugom osnovu iako imaju odobren stalni boravak u Crnoj Gori i da nemaju svojstvo osiguranog lica u drugoj državi. Ova zakonska odredba je prepoznata kao barijera u pružanju zdravstvene zaštite članovima porodice osiguranika sa privremenim boravkom, pa je Predlogom Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zdravstvenom osiguranju, koji se nalazi u skupštinskoj procedure predložena izmjena ove odredbe na način da svojstvo osiguranog lica mogu steći i članovi porodice osiguranika koji imaju dozvolu za privremeni boravak, radi spajanja porodice ili radi školovanja, uz ispunjenje uslova da nemaju svojstvo osiguranog lica u drugoj državi sa kojom je zaključen međunarodni ugovor o socijalnom osiguranju. Na ovaj način po donošenju zakona i ovi članovi porodice će imati pravo na puni obim zdravstvene zaštite, čime je i po Zakonu o strancima ispunjen uslov za njihovu zdravstvenu zaštitu.

Pravilnikom o načinu ostvarivanja zdravstvene zaštite lica koje traži azil, lica kojem je priznat statut izbjeglica, lica kojem je odobrena dodatna zaštita i lica kojem je odobrena privremena zaštita (Sl.list CG br.31/10) uređeno je da ova lica ostvaruju zdravstvenu zaštitu u javnim

zdravstvenim ustanovama na teritoriji Crne Gore a stomatološku zdravstvenu zaštitu u zdravstvenim ustanovama sa kojima Fond za zdravstveno osiguranje ima zaključen ugovor, a sredstva se obezbjeđuju iz Budžeta Crne Gore, (član 17 Zakona o zdravstvenoj zaštiti).

Siste zdravstva u Crnoj Gori je postavljen na takvim osnovama da ne poznaje bilo kakvu različitost korisnika zdravstvenih usluga ni po kom osnovu, već je pružanje zdravstvenih usluga jedinstveno za sve. U tom smislu kad se radi o licima u readmisiji, vraćena lica mogu imati različit status (državljeni Crne Gore, stranci, izbjeglice, raseljena lica, azilanti), što znači da je i pružanje zdravstvenih usluga zavisno od osnova a ostvaruje se u skladu sa propisima koji se odnose na ta lica zavisno od statusa. To znači da lica koja budu vraćena a nemaju jedan od statusa koji je naveden, već se radi o državljanima druge države i tim licima za slučaj potrebe pruža se odgovarajuća zdravstvena usluga za period koji borave na teritoriji Crne Gore i to prije svega hitna medicinska pomoć u skladu sa Zakonom o hitnoj medicinskoj pomoći, a koja se realizuje preko Javnih zdravstvenih ustanova, Zavoda za hitnu medicinsku pomoć koji je organizovan na čitavoj teritoriji države u skladu sa međunarodnim standardima o pružanju hitne medicinske pomoći, kao prvog koraka u pružanju zdravstvenih usluga.

Prema tome uvažavajući specifičnosti svakog pojedinca povratnika nijedno lice u readmisiji nije ostalo niti će biti ubuduće bez pružene odgovarajuće zdravstvene usluge, pa i lica koja su državljani druge države, a u fazi readmisije nađu se na teritoriji Crne Gore. U tom smislu u akcionim planovima ne mogu se precizirati bilo kakvi rokovi, jer je to proces koji ide u kontinuitetu zavisno od potreba za pružanje odgovarajuće zdravstvene usluge.

Što se tiče lica iz readmisije državljana Crne Gore, stranaca, izbjeglica, raseljenih lica i azilanata zdravstvenu zaštitu, odnosno zdravstvene usluge dobijaju i dobijaće u zdravstvenom sistemu Crne Gore u skladu sa propisima zdravstvenog sistema i drugim propisima koji kao propisi lex specijalis kao propisi regulišu prava, obaveze i odgovornosti u zakonodavnom okviru Crne Gore.

5. Analiza stanja i rezultati primjene Zakona o strancima sa aspekta rada Zavoda za zapošljavanje Crne Gore

Početak primjene Zakon o strancima („Sl. list CG“, br. 56/14 , 28/15 i 16/16) prestao je da važi Zakon o zapošljavanju i radu stranaca („Sl. list CG“, br. 22/08 i 32/11), koji se primjenjivao od januara 2009. godine, i kojim je bila regulisana oblast rada i zapošljavanja stranaca u Crnoj Gori, a po osnovu kojeg je Zavod za zapošljavanje Crne Gore bio nadležan za sprovođenje postupka izdavanja radnih dozvola za strance.

Naime, novim zakonskim rješenjem prestaje nadležnost Zavoda za izdavanje radnih dozvola i njime se propisuje jedinstveni postupak izdavanja dozvole za privremeni boravak i rad stranaca, koji sprovodi Ministarstvo unutrašnjih poslova.

Ovim zakonom su se na kvalitetniji i efikasniji način uredila pojedina pitanja koja se odnose na oblast boravka i rada stranaca u Crnoj Gori i objedinila procedura izdavanja radne dozvole i privremenog boravka. Ova dozvola se izdaje kao jedinstvena dozvola za privremeni boravak i rad stranaca u obliku ID –dokumenta.

Obavezu uvođenja jedinstvenog postupka izdavanja jedinstvene dozvole za boravak i rad nameće i proces pristupnih pregovora Crne Gore i Evropske unije. Polazeći od obaveze usklađivanja crnogorskog zakonodavstva u oblasti legalnih migracija sa zakonodavstvom EU, Direktiva Evropskog Parlamenta i Savjeta 2011/98/EU od 13. decembra 2011. godine o jedinstvenoj proceduri izdavanja jedinstvene dozvole boravka i rada državljanima trećih država, upravo propisuje uvođenje ovakve jedinstvene procedure. Kao svoj osnovni cilj, pomenuta direktiva ističe potrebu pojednostavljenja procedura izdavanja dozvola za boravak i rad državljanima trećih država i ostvarivanja pripadajućih prava.

Statistički posmatrano, u 2014. godini izdato je 23.061 dozvola za rad i zapošljavanje stranaca (u kvoti je izdato 17.541 dozvola) što je za 563 dozvole ili 2,5% više u odnosu na 2013. godinu. Posmatrano prema djelatnostima, najviše dozvola je izdato u oblasti građevinarstva (5.156 ili 23,89% od broja dozvola koje su razvrstane po djelatnostima – nisu uključene lične radne dozvole), zatim turizma i ugostiteljstva (4.510 ili 20,9%) i trgovine na veliko i malo; popravke motornih vozila i motocikala (3.063 ili 14,19%). U pogledu zanimanja, odnosno poslova na kojima se angažuju stranci u Crnoj Gori, to su: u oblasti ugostiteljstva najčešće konobari, šankeri, sobarice, kuvari, u oblasti građevinarstva PK i NK radnici, armirači, tesari, zidari, moleri-farbari, fasaderi, instalateri, monter, zavarivači, keramičari, građevinski tehničari, bravari, u oblasti trgovine prodavci, a u oblasti poljoprivrede najčešće PK i NK radnici.

U prvom kvartalu 2015. godine, tj u periodu od 01.01.2015 do 31.03.2015. godine, kada je Zavod za zapošljavanje bio nadležan za izdavanje radnih dozvola, izdao je 8.382 dozvola za rad i zapošljavanje stranaca što za 2.861 dozvolu ili 51,82% više u odnosu na isti period prethodne godine (5.521). Od navedenog broja 6.892 dozvole izdate su u okviru kvote, a 1490 van kvote. U strukturi radnih dozvola najbrojnije su dozvole za zapošljavanje 4.741, dozvole za sezonsko zapošljavanje 2.881 i dozvole za prekogranične usluge 275. Najviše dozvola izdato je u Podgorici (2.484 ili 29,63% ukupnog broja izdatih dozvola), zatim u Budvi (2.423 ili 28,91%) i Baru (833 ili 9,94%). Najviše stranaca koji se zapošljavaju u Crnoj Gori je iz Republike Srbije 3.334 ili 39,78%, Bosne i Hercegovine 2.150 ili 25,65% i Ruske Federacije 843 ili 10,06%.

Posmatrano prema djelatnostima, najviše dozvola je izdato u oblasti građevinarstva (2.822 ili 34,76% od broja dozvola koje su razvrstane po djelatnostima – nisu uključene lične radne dozvole), zatim trgovine na veliko i malo; popravke motornih vozila i motocikala (1.015 ili 12,5%) i turizma i ugostiteljstva (979 ili 12,05%).

U periodu 1. april - 31. decembra 2015. godine Ministarstvo unutrašnjih poslova Crne Gore je izdalo 8.429 dozvola za rad i zapošljavanje stranaca.

Prema podacima iz Ministarstva unutrašnjih poslova, kao nadležnog za izdavanje dozvola za privremeni boravak i rad stranaca, ukupna kvota, po tom osnovu, zaključno sa 29.8.2016. godine bila je 14.792 dozvole i to za: zapošljavanje stranaca 6.170, sezonsko zapošljavanje 6.878 i pružanje ugovorenih usluga stranaca 1.744. Prema zadnjem izvještaju pristiglom od strane MUP-a o utrošku kvote, dana 26.09.2016. godine, utrošeno je za zapošljavanje stranaca 5.655 dozvola, za sezonsko zapošljavanje 3.307 dozvola, a za pružanje ugovorenih usluga 1.026 dozvola.

6. Analiza stanja i rezultati primjene Zakona o azilu sa aspekta rada Ministarstva unutrašnjih poslova

Pravo na azil predstavlja kategoriju međunarodnog prava i predviđeno je članom 14 stav 1 Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima iz 1948. godine: „Svako ima pravo da traži i uživa u drugim zemljama azil od proganjanja“. Ženevska konvencija uz Protokol iz New Yorka, kao i Konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, Konvencija o sprječavanju mučenja i drugog okrutnog, neljudskog i ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja, Konvencija o pravima djeteta, uz pravnu tekovinu ili *acquis communautaire* Europske unije, čine stožere u području prava azila.

Pravo na azil je garantovano Ustavom Crne Gore, a osnovni propis kojim je uređeno ovo pravo je Zakon o azilu. Ustav Crne Gore, u članu 44, propisuje pravo azila: “Stranac koji osnovano strahuje od progona zbog svoje rase, jezika, vjere ili pripadnosti nekoj naciji ili grupi ili zbog političkih uvjerenja može da traži azil u Crnoj Gori. Stranac se ne može protjerati iz Crne Gore tamo gdje mu, zbog rase, vjere, jezika ili

nacionalne pripadnosti, prijeti osuda na smrtnu kaznu, mučenje, neljudsko ponižavanje, progon ili ozbiljno kršenje prava koja jemči ovaj Ustav. Stranac se može protjerati iz Crne Gore samo na osnovu odluke nadležnog organa i u zakonom propisanom postupku.”

Prvi put u Crnoj Gori, 2006. godine, donešen je Zakon o azilu u čijem je fokusu azil i definicije novih pravnih kategorija i pojmova kao što su: tražilac azila, zemlja porijekla, dodatna zaštita, privremena zaštita itd, te je na ovaj način u crnogorsko zakonodavstvo uvedena ova složena pravna materija.

Zakon o azilu usvojen je 17. jula 2006.godine („Sl.list RCG“ br. 45/06), stupio je na snagu 25. jula 2006.godine, a primjena istog počela je 25.01.2007.godine. Donošenje zakona o azilu predstavlja značajan korak na stvaranju sistema azila u Crnoj Gori u ispunjavanju međunarodnih obaveza koje proističu iz međunarodnih i evropskih dokumenata. To je ujedno i prvi zakon iz ove oblasti u Crnoj Gori kojim se propisuju principi, uslovi i postupak azila, priznavanje statusa izbjeglice i odobravanje dodatne i privremene zaštite, prava i obaveze lica koja traže azil, kojima je priznat status izbjeglice i odobrena dodatna i privremena zaštita, kao i razlozi za prestanak i ukidanje statusa izbjeglice i dodatne zaštite i prestanak privremene zaštite u Crnoj Gori.

Zakonom su ispunjeni standardi Ženevske konvencije iz 1951. godine i Njujorškog protokola iz 1967. godine i osiguralo se poštovanje principa zabrane protjerivanja, kao i drugih prava tražilaca azila i azilanata. Zakonom o azilu, u članu 2 stav 1, garantovano je pravo stranca da traži azil u Crnoj Gori. Osnovni principi koji su inkorporirani u Zakon o azilu su zabrana vraćanja i protjerivanja, nediskriminacija, povjerljivost i zaštita podataka, jedinstvo porodice, nekažnjavanje za nezakoniti ulazak ili boravak, zaštita lica sa posebnim potrebama, odredbe koje se odnose na pol, poštovanje pravnog poretka, pravna zaštita, saradnja sa UNHCR-om...

Azil se daje strancima kojima je potrebna međunarodna zaštita u skladu sa Konvencijom o statusu izbjeglica iz 1951. godine, Protokolom o statusu izbjeglica iz 1967. godine, Evropskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda iz 1950. godine i drugim ratifikovanim međunarodnim ugovorima i opšteprihvaćenim pravilima međunarodnog prava, saglasno Zakonu o azilu. **Status izbjeglice** priznaje se strancu

ako se, po njegovom zahtjevu za dobijanje azila, utvrdi da je opravdan strah od progona zbog njegove rase, vjere, nacionalnosti, pripadnosti određenoj društvenoj grupi ili političkih mišljenja u državi porijekla i zbog toga ne može ili ne želi da koristi zaštitu države porijekla.

Osim statusa izbjeglice Zakon o azilu prepoznaje i **dodatnu zaštitu**, kao dopunsku zaštitu izbjeglica u skladu sa dokumentima o ljudskim pravima, koja se odobrava strancu koji ne ispunjava uslove za priznavanje statusa izbjeglice, a koji bi, u slučaju povratka u državu porijekla ili drugu državu, bio podvrgnut mučenju ili nečovječnom ili ponižavajućem postupanju ili kažnjavanju ili bi njegov život, bezbjednost ili sloboda bili ugroženi nasiljem opštih razmjera, spoljnom agresijom, unutrašnjim sukobima, masovnim kršenjima ljudskih prava ili drugim okolnostima koje ozbiljno ugrožavaju život, bezbjednost ili slobodu.

Takođe, Zakon normira i **privremenu zaštitu** kao hitnu i izuzetnu mjeru, kojom se strancima obezbjeđuje zaštita u slučaju masovnog, iznenadnog ili očekivanog dolaska iz države u kojoj su njihov život, bezbjednost ili sloboda ugroženi nasiljem opštih razmjera, spoljnom agresijom, unutrašnjim sukobima, masovnim kršenjem ljudskih prava ili drugim okolnostima koje ozbiljno ugrožavaju život, bezbjednost ili slobodu, a zbog masovnog dolaska ne postoji mogućnost da se sprovede postupak po pojedinačnim zahtjevima za utvrđivanje statusa izbjeglice.

Nakon donošenja Zakona o azilu formirana je posebna organizaciona jedinica u okviru Ministarstva unutrašnjih poslova – **Direkcija za azil**. Direkcija za azil prima zahtjeve za azil, vodi postupak i donosi odluke po zahtjevu za azil, donosi odluke o prestanku i ukidanju azila, vodi postupak i donosi odluke o statusu lica koja već imaju status, izdaje isprave za dokazivanje identiteta i putovanje u inostranstvo, pravnog statusa i prava u skladu sa propisima, vodi evidenciju o situaciji u državi porijekla, vodi postupak za odobravanje, odnosno ukidanje dodatne zaštite, privremene zaštite i vrši druge poslove u oblasti azila.

Postupak po žalbama izjavljenim na odluke prvostepenog organa vodi **Državna komisija za rješavanje po žalbama za azil** koja je obrazovana Odlukom Vlade Crne Gore.

Statistički pokazatelji podnijetih zahtjeva za dobijanje azila u Crnoj Gori i odobrenih zaštita, izgledaju ovako:

GODINA	BROJ PODNIJETIH ZAHTJEVA	ODOBRENA ZAŠTITA
2007.	3	1 (STATUS IZBJEGLICE)
2008.	7	1 (DODATNA ZAŠTITA)
2009.	20	-
2010.	9	-

2011.	239	3 (DODATNA ZAŠTITA)
2012.	1529	1 (DODATNA ZAŠTITA) i 1 (STATUS IZBJEGLICE)
2013.	3554	
2014.	2312	2 (DODATNA ZAŠTITA) i 2 (STATUS IZBJEGLICE)
2015.	1611	14 (STATUS IZBJEGLICE) i 2 (DODATNA ZAŠTITA)
2016.	190	5 (STATUS IZBJEGLICE) i 3 (DODATNA ZAŠTITA)
UKUPNO	9474	35

Trenutno je na snazi 15 odobrenih zaštita u Crnoj Gori, od čega 8 statusa izbjeglice i 7 dodatnih zaštita. (status izbjeglice: 6 Jemen i 2 Sirija) i (dodatna zaštita: 2 Jemen, 1 Nigerija, 1 Bjelorusija, 1 Maroko i 2 Ukrajina).

Kako je Crna Gora prihvatila međunarodnopravne obveze na području azila i mora na njih odgovoriti na način da će donijeti novi zakon usklađen s evropskim standardima utvrđenima u pravu Europske unije, to je u martu 2014. formirana Međuresorska radna grupa za izradu ovog Zakona, u septembru 2014. izrađena je Analiza uticaja donošenja novog Zakona o azilu. U septembru 2016. godine Vlada Crne Gore je utvrdila je Predlog Zakona o azilu, na koji je prethodno Evropska komisija dala pozitivne komentare.

Ovim zakonom će se obezbijediti potpuno usklađivanje sa zakonodavstvom Evropske unije i u normativnom smislu u Crnoj Gori implementirati ” Zajednički Evropski sistem azila (CEAS) ”. Donošenjem ovog Zakona u Crnoj Gori će se uspostaviti efikasan i jedinstven sistem azila u kome se tražiocima garantuju, kao i u zemljama EU, jednake šanse za uspjeh u postupku, kao i garancije za isti tretman, propisivanjem bržeg, djelotvornijeg i ekonomičnijeg postupka, kao i mogućnost sprečavanja zloupotrebe postupka i sankcionisanje takvog postupanja.

Novi Zakon o azilu implementira standarde međunarodnog humanitarnog prava i standarde zaštite ljudskih prava u razvoju i implementaciji politike prijema i potrebu da se stvori sigurno i dostojanstveno okruženje za tražioce azila, obeshrabrujući bilo koji vid zloupotrebe u sistemu azila. Zakon prepoznaje potrebu da se uspostavi i primjenjuju pravične i ekspeditivne procedure azila, kako bi se pravovremeno identifikovali oni kojima je potrebna međunarodna zaštita i oni za koje to nije slučaj, čime će se izbjeći duga razdoblja nesigurnosti za tražioce azila, obeshrabrila zloupotreba sistema azila i olakšali ukupni zahtjevi u sistemu prijema. Prihvat tražilaca azila treba da se rukovodi inter alia sljedećim opštim principima: poštovanje ljudskog dostojanstva i važećih međunarodnih i standarda ljudskih prava; pristup odgovarajućim vladinim i nevladinim subjektima, kada im je potrebna pomoć kako bi zadovoljili svoje osnovne potrebe za podrškom, uključujući hranu, odjeću, smještaj i zdravstvenu zaštitu, kao i poštovanje njihove privatnosti, jedinstvo porodice i slično.

7. Analiza stanja i rezultati primjene Zakona o azilu sa aspekta rada Uprave za zbrinjavanje izbjeglica (Centar prihvata)

Centar za prihvata je posebna organizaciona jedinica Uprave za zbrinjavanje izbjeglica. Otvoren je 03.02.2014, a stavljen u funkciju 20.02.2014. Nalazi se u Spuzi (Danilovgrad) i ima kapacitet za smještaj 80 lica, od čega 65 stalnih i 15 dodatnih ležajeva. Centar se bavi zbrinjavanjem lica koja traže azil, kojima je priznat status izbjeglice, odobrena dodatna ili privremena zaštita. Licima iz sistema azila se u Centru obezbijeduje:

- zaseban smještaj muškaraca, žena, porodica i ranjivih grupa (žene bez pratnje, maloljetna lica bez pratnje, lica sa invaliditetom i dr.);

- adekvatna zdravstvena njega u okviru Centra, angažovana su dvadesetčetvoročasovna dežurstva medicinskih tehničara kao i dolazak doktora, na osnovu potpisanog Protokola o saradnji sa JZU Dom zdravlja Danilovgrad;
- tri obroka, sa mogućnošću prilagođavanja zdravstvenim potrebama korisnika, prilagođena je ishrana za maloljetnike do 3 godine time što je obezbijedena adekvatna ishrana za taj uzrast, kao i uključene užine: dvije za maloljetnike do 14 godina i jedna za maloljetnike uzrasta 14 – 18 godina;
- pomoć u garderobi i obući;
- higijenska sredstva za ličnu i kolektivnu higijenu
- prevoz azilanata u cilju ostvarivanja zdravstvene zaštite i intervjuja u MUP-u (mjesečne vozne karte u javnom prevozu kao i službeno vozilo po potrebi);
- priručnik o pravima i obavezama tražioca azila, flajere za pravnu pomoć korisnicima i pravila kućnog reda na više jezika;
- mapa koja sadrži informacije o institucijama u Podgorici, Danilovgradu i Spužu bitnim za korisnike na engleskom, francuskom i arapskom jeziku i frazama za najosnovniju komunikaciju na crnogorskom jeziku;
- prevođenje sa engleskog, francuskog i arapskog jezika tokom intervjuja sa socijalnim radnikom i psihologom, tokom zdravstvenih pregleda i po potrebi;
- više dostupnih računara za korišćenje, sa pristupom internetu, kao i WI-FI u svim prostorijama Centra i TV sa kablovskom od 60 kanala, od čega je 80% stranih programa.

U Centru se obezbjeđuje poseban smještaj za žene, porodice i maloljetna lica bez pratnje. Obezbijedena je i dodatna njega od strane zaposlenih (psiho - socijalna i pedagoška), organizovane okupacione terapije: radionica izrade nakita i dekupaž, radionica za savladavanje osnovne komunikacije na crnogorskom jeziku i upoznavanje sa državnim uređenjem, istorijom i kulturom, radionica za borbu protiv narkomanije i alkoholizma u saradnji sa NVO sektorom. Takođe, Centar raspolaže sa dobro opremljenom igraonicom za djecu predškolskog uzrasta, sportskim terenom kao i bibliotekom.

U Centru za prihvata se kroz obuke kontinuirano radi na jačanju kapaciteta službenih lica u radu sa ranjivim kategorijama. Pripadnicima ranjivih grupa se bez izuzetka pruža intezivirana psiho - socijalna i medicinska zaštita, obezbjeđuje dodatna pomoć i odjeći, obući i higijeni, pomoć u ostvarivanju prava i stavljaju se na raspolaganje svi resursi Centra.

Organizovanje radno-okupacione terapije kroz različite radionice, vrijeme provedeno u igraonici i na igralištu, različiti sportovi sadržaji na sportskom terenu Centra su samo neke od usluga.

Radionice koje se organizuju u Centru su radionice osnaživanja, kreativne i kulturološke radionice sa specifičnim fokusom na mlade, žene i djecu kao posebno osjetljive grupe tražilaca azila. Osnovni cilj u radu je doprinos formiranju zdrave, kreativne i slobodne ličnosti lica iz sistema azila i organizovanje aktivnog korišćenja slobodnog vremena kroz rad u kreativnim radionicama i aktivno učestvovanje u različitim programima.

Pored toga organizovana je i pedagoška pomoć – ostvaruje se kroz individualne i grupne razgovore sa ciljem da tražioci azila prepoznaju probleme koje imaju i suoče se sa njima, ali i pronađu moguće načine za njihovo prevazilaženje. Pri tome se posebna pažnja obraća kako na individualne, tako i na grupne karakteristike tražilaca azila, koja se odnosi prije svega na maloljetna lica, kao i na njihov specifičan i osjetljiv položaj u kojem se nalaze.

Iniciranje uključivanja djece tražilaca azila u obrazovni sistem, uz realizovanje pripremnih i radionica crnogorskog jezika, kao i uključivanje relevantnih lokalnih i centralnih aktera koji su odgovorni za obrazovanje djece tražilaca azila, kao i pohađanje škola shodno uzrastu djece tražilaca azila.

Od otvaranja 20.02.2014. godine do 15.09.2016. godine u Centru je zbrinjavano ukupno 2.532 lica iz sistema azila, od čega: punoljetnih muškaraca 2085, punoljetnih žena 287, maloljetnika 160 (od čega 110 muški, a 50 ženskih).

Usljed povećanog priliva tražilaca azila, u toku 2014. godine, javila se i potreba za angažovanjem alternativnog smještaja u period od 21.10. do 15.11. gdje je zbrinuto 158 punoljetnih muškaraca; kao i od 18.05.2015. godine do 20.05.2015. godine kada je zbrinjavano ukupno 11 punoljetnih muškaraca.

U 2016. godini do 20.09.2016. u Centru je zbrinjavano ukupno 123 lica iz sistema azila, od čega: punoljetnih muškaraca 96, maloljetnih muškaraca sa pratnjom 9 punoljetnih žena 15 od čega sa pratnjom 7 a bez pratnje 8, a broj maloljetnih žena sa pratnjom 3.

Centar za prihvat ima odličnu saradnju sa Kancelarijom UNHCR-a u Podgorici, Crvenim krstom, NVO HELP i NVO Pravni centar, Vladinom kancelarijom za borbu protiv trgovine ljudima, Kancelarijom IOM-a u Podgorici. Dana 21.01.2016.godine u Centru za prihvat je organizovan Dan otvorenih vrata, koji je imao za cilj da zainteresovane subjekte upozna sa radom Centra i svim detaljima u vezi azila u Crnoj Gori, ali prije svega da lokalnom stanovništvu pruži priliku da se upoznaju sa načinom života lica koja su tražioci azila.

U saradnji sa Crvenim krstom Crne Gore u Centru za prihvat je 23.12.2015. godine održana radionica osnove prve pomoći. Tema radionice je obuhvatila osnove prve pomoći, postupak kod povrijeđenih osoba, nesvjesno stanje, te kako reagovati u određenim hitnim situacijama. U organizaciji Crvenog krsta posredstvom Centra za prihvat, u subotu 28. maja 2016. godine određeni broj lica iz sistema azila je obišao grad Bar. Crveni krst Podgorica i Crveni krst Bar su obezbijedili licima iz sistema azila prevoz, ručak i posjetu znamenitostima Bara. Zorica Crnčević, sekretar Opštinske organizacije Crvenog krsta Bar je prilikom posjete lica iz sistema azila Crvenom Krstu Bar, uz lijepe riječi dočeka organizovala kratku kreativnu radionicu na kojoj su se lica iz sistema azila mogla predstaviti, a potom na slikovit način ostaviti poruke Crvenom Krstu, kao i druženje sa zaposlenima i volonterima Crvenog krsta.

8. Raseljena i interno raseljena lica

Trajno rješavanje pravnog statusa raseljenih lica iz bivših jugoslovenskih republika i interno raseljenih lica sa Kosova koja borave u Crnoj Gori omogućeno je priznavanjem prava na stalno nastanjenje ili privremeni boravak, kroz donošenje Zakona o dopunama Zakona o strancima, koji je stupio na snagu 7. novembra 2009. godine. Podsjećanja radi, rok za podnošenje zahtjeva za regulisanje statusa, propisan ovim zakonom, bio je dvije godine, tj. do 7. novembra 2011. godine. Nakon toga, rok za podnošenje zahtjeva za regulisanje statusa ovih lica je produžavan još tri puta, tako da je donošenjem Zakona o izmjenama Zakona o strancima („Službeni list CG“, broj 61/13), krajnji rok u kojem raseljena i interno raseljena lica mogu podnositi zahtjev za odobravanje stalnog nastanjenja i privremenog boravka do tri godine, produžen je do 31.12.2014. godine. Takođe, rješavanje statusa ovih lica u proteklom periodu bilo je moguće i kroz prijem u crnogorsko državljanstvo, shodno postojećoj zakonskoj regulativi, što je jedan broj njih i iskoristio.

U periodu od 7.11.2009. godine (datum stupanja na snagu Zakona o dopunama Zakona o strancima), **zaključno sa 31.12.2016. godine**, raseljena lica i interno raseljena lica su podnijela ukupno **14.243** zahtjeva za odobravanje stalnog nastanjenja i privremenog boravka do tri godine. Od ovog broja **riješeno je 13.614** zahtjeva, **dok je po 629 zahtjeva postupak u toku.**

Takođe, do sada su 1.038 raseljena lica primljena u državljanstvo Crne Gore, izdate 58 garancija raseljenim licima da će steći crnogorsko državljanstvo u koliko donesu otpust iz državljanstva države čije državljanstvo posjeduju.

Ministarstvo unutrašnjih poslova, Ministarstvo rada i socijalnog staranja i **Visoki komesarijat Ujedinjenih nacija za izbjeglice (UNHCR) Predstavništvo u Crnoj Gori, potpisali su 6. III 2014.** godine Memorandum o saradnji i utvrdili set mjera koje treba preduzeti kako bi se pružila pomoć u pribavljanu neophodnih dokumenata svim interno raseljenim licima koja su podnijela zahtjev za odobrenje stalnog boravka u Crnoj Gori do 31.12.2014. godine. Memorandumom je formiran i Operativni tim, koji je stalno pratio stanje i preduzimao odgovarajuće mjere.

Od mjera i aktivnosti koje su preduzete u prethodnom periodu i planova za naredni period treba pomenuti da su kombinovani mobilni biometrijski timovi Ministarstvo unutrašnjih poslova Crne Gore, Ministarstvo unutrašnjih poslova Kosova, Agencije za civilnu registraciju Kosova, UNHCR i NVO "Pravni centar" intezivno pružali pravnu i praktičnu pomoć interno raseljenim licima sa Kosova koja su podnijela zahtjev za odobrenje stalnog boravka, a koja od kraja 90-tih borave u Crnoj Gori.

Tokom II polovine 2014. do 21. septembra 2016. godine realizovano je ukupno 10 radnih posjeta, po pet radnih dana, u Kampu na Koniku i svim drugim kampovima, smještajima i privatnim kućama na jugu i sjeveru Crne Gore. Tokom svih pomenutih posjeta pružene su konkretne vrste pomoći i podrške. Na zajedničkom sastanku koji je održan 21. Septembra 2016. Godine u Zgradi UNGCR analizirano je sve što je urađeno u periodu od II polovine 2014. do 21. septembra 2016. godine, (tretirano ukupno 1.339 lica), i utvrđeno je sljedeće:

- 867 lica dobilo je dokumenta Kosova (završeni slučajevi),
- 132 lica za koja su spremna dokumenta, koja treba da se uruče tokom 11 posjete koja je planirana za 26. - 30. IX 2016 (mogu se tretirati kao završeni slučajevi),
- 35 lica su u procedure kod nadležnih organa Kosova (u različitim su opštinama i u fazi su čekanja na evidentiranja činjenice rođenja),
- 58 lica su u fazi intervjuja i otvorenih procedura (treba da se tretiraju tokom 11 posjete koja je planirana za 26. - 30. IX 2016),
- 69 lica su specifična za Crnu Goru (ova lica su rođena u Crnu Goru a nijesu upisana u Registrima rođenih, ili su upisana sa netačnim podacima ili se nalaze u procedure kod Suda)
- 16 lica su specifična za Kosovo (ova lica su rođena u Kosovo, a nijesu upisana u Registrima rođenih, ili su upisana sa netačnim podacima ili se nalaze u procedure kod Suda)

- 51 lica sa nekompletnom dokumentacijom (ova lica se pojavljuju na intervjuje ali ne mogu da pribave nikakva dokumenta),
- 109 lica tkz. pasivni slučajevi (ova lica se nalaze na spisku i na listama ali se ne pojavljuju na intervjuje i ne postoje o njima bilo kakve informacije),
- 25 lica kojima treba pribaviti dokumentaciju u Crnoj Gori, da bi izvršili upisi na Kosovu.

Takođe, rješenjem ministra rada i socijalnog staranj, od 25.05.2015. godine, formirana je Komisija za davanje predloga za otklanjanje razlika u podacima, u kojoj je pored predstavnika Ministarstva rada i socijalnog staranja, Ministarstva unutrašnjih poslova i predstavnik UNHCR-a. Komisija se sastaje svakog četvrtka i ima zadatak da otklanja razlike o podacima za interno raseljena lica koja su podnijela zahtjev za regulisanje statusa u Crnoj Gori. Komisija je od osnivanja do 2. marta primila 185 zahtjeva, od čega je pozitivno riješeno 55 zahtjeva, dok je u proceduri 130 zahtjeva.

9. Lica bez državljanstva

Polazeći od značaja apatridije, kao problema koji ima globalni karakter, kao i od činjenice da je članom 15 “Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima” iz 1948.godine, propisano da: “*Svako ima pravo na državljanstvo i niko ne smije biti proizvoljno lišen državljanstva, niti mu se smije uskratiti pravo na promjenu svog državljanstva*”, Crna Gora je ratifikovala međunarodna dokumenta iz oblasti apatridije, dvije Konvencije Savjeta Evrope, kao i dvije Konvencije UN iz oblasti apatridije.

Potvrđivanjem navedenih Konvencija Crna Gora se pridružiti krugu država koje svojim zakonodavstvom u što većoj mjeri nastoje ostvariti svrhu Konvencije i obezbijediti sprečavanje nastanka slučajeva da lice ostane bez državljanstva kao i da lice zbog gubitka državljanstva ne postane lice bez državljanstva.

U okviru procesa realizacije Plana za implementaciju preporuka, koje je Crna Gora prihvatila u drugom ciklusu Opšteg periodičnog pregleda stanja ljudskih prava (UPR), Ministarstvo unutrašnjih poslova, kao nosilac primarne nadležnosti i njegovi partneri u realizaciji OSCE i UNHCR su u obavezi da preduzmu konkretne korake na nacionalnom nivou u cilju sprečavanja i eliminisanja uzroka koji dovode do apatridije.

Pozitivan primjer posvećenosti, brige i nastojanja Vlade Crne Gore, da sva lica regulišu pravni status, predstavlja JAVNI POZIV licima koja borave u Crnoj Gori, a nemaju pristup državljanstvu ni jedne države ili ne mogu da dokažu da ga imaju, koji je Ministarstvo unutrašnjih poslova i njegovi partneri u realizaciji OSCE i UNHCR pripremilo i uputilo tim licima da se jave najbližoj Područnoj jedinici ili Filijali MUP-a, radi davanja podataka.

Javna kampanja, preko javnih i privatnih medija, je trajala u periodu od 22. septembra do 22. novembra 2014. godine. Ministarstvo unutrašnjih poslova Crne Gore sa svojim partnerima UNHCR je pripremilo Upitnik za lica koja su se odazvali na javni poziv iz kojeg će se utvrditi kojoj kategoriji pripadaju ta lica. Na Javni poziv se odazvalo i popunilo navedne upitnike, ukupno 486 lica.

Ono što možemo sada reći, shodno dosadašnjim pokazateljima, da sedam lica imaju dokaze da su državljani druge države, da 240 lica ima regulian status kao Interno raseljenih lica sa Kosova, dok 221 lice nema nikakav prijavljen boravak u CG, da 7 lica ima odobren privremeni boravak u CG, da 5 lica su u vrijeme javnog poziva imali status raseljenog lica sa prostora bivše SFRJ, da 7 lica imaju i dalje privremeni boravak, a da 13 lica ima prijavljeno prebivalište u CG.

Samo za sedam lica, shodno dostavljenim podacima i prikupljenim dokazima je utvrđeno da su lica bez državljanstva i da su ta lica podnijeli zahtjeve za dobijanje putne isprave za lica bez državljanstva, od čega je za 3 lica izdata putna isprava za lica bez državljanstva sa rokom važenja od godinu dana, dok je za 4 lica postupak po njihovim zahtjevima u toku.

Preliminarnom analizom podataka koje su dali tokom javnog poziva se moglo zaključiti da 472 lica ima zakonske mogućnosti da zatraži državljanstvo neke države, odmah nakon upisa u matični registar rođenih ili kroz program besplatne pravne pomoći za ona lica koja su već

upisana u matični registar rođenih i istima je data preporuka da ostvare vezu sa svojom matičnom državom i pribave dokumenta kako bi u Crnoj Gori regulisali svoj status.

Mišljenja smo da ova lica nijesu apatridi, već lica koja nijesu iskoristila pravo da se po državljanstvu svojih roditelja upišu i steknu državljanstvo države po porijeklu roditelja. Ukoliko lice koje trenutno nema državljanstvo ispunjava ostale uslove propisane Zakonom o crnogorskom državljanstvu, postoji mogućnost sticanja crnogorskog državljanstva. Nije bilo slučajeva da se odbije zahtjev za prijem lica koje nema državljanstvo, a rođeno je i zakonito i neprekidno živi u Crnoj Gori. Međutim, da bi se riješio svaki pojedinačni slučaj lica bez državljanstva oni moraju podnijeti zahtjev. Što je i učinilo 42 lica iz navedenog poziva, gdje su do danas riješena 33 njihova zahtjeva za sticanje crnogorskog državljanstva prijemom.

Od 47 lica koja su izjavila da su rođena u Crnoj Gori a nisu upisana u matični registar rođenih, 19 lica je rođeno u zdravstvenoj ustanovi dok je 28 lica rođeno van zdravstvene ustanove. Uglavnom se radi o licima čiji su roditelji izbjeglice sa Kosova (sa statusom interno raseljenog lica ili stranca) dok se samo kod 1 lica radi o licu čiji otac ima biometrijsku ličnu kartu Crne Gore i državljanstvo Crne Gore.

Aktivnosti koje treba preuzeti i koje se kontinuirano preduzimaju su: Osiguranje registracije novorođene djece, a time i dokazivanju porijekla po roditeljima i po mjestu rođenja; osigurati da djeca dobiju državljanstvo, ako su bez roditelja, kao i ispriječavanje diskriminacije na osnovu rase, vjere, roda ili invaliditeta. U okviru redovnih aktivnosti službenici Područnih jedinica i Filijala MUP-a, svakodnevno u kontaktima sa građanima prilikom podnošenja zahtjeva informišu građane i iste upućuju kako da riješe svoj status u Crnoj Gori.

10. Crnogorski državljani koji su tražili azil u državama članicama EU

Većina crnogorskih državljana nakon neuspješnog traženja azila u zemljama Zapadne Evrope u Crnu Goru se vraćaju dobrovoljno i Ministarstvo unutrašnjih poslova ne posjeduje podatke o broju ovih lica. Ministarstvo unutrašnjih poslova posjeduje informacije o broju crnogorskih koji su vraćeni u skladu sa ubrzanim postupkom readmisije, na način što se sa Saveznom Republikom Njemačkom prihvatilo uvođenje evropske propusnice (laissez-passer) za povratak crnogorskih državljana u Crnu Goru (crnogorski državljani koji su početkom 2015. godine tražili azil u SR Njemačkoj).

U februaru 2016. godine, primljeno je ukupno 6 zahtjeva za vraćanje koji su se odnosili na vraćanje ukupno 23 lica. Od broja primljenih zahtjeva pozitivno je riješeno 4 zahtjeva, odnosno data je saglasnost za prihvatanje ukupno 10 lica. Negativno je riješeno 2 zahtjeva, odnosno nije data saglasnost za prihvatanje 13 lica. U martu 2016. godine, primljeno je ukupno 2 zahtjeva za vraćanje koji su se odnosili na vraćanje ukupno 7 lica, na sve zahtjeve je dostavljen negativan odgovor. U periodu 01.04. – 30.09.2016. godine nije bilo zamolnica koje su se odnosile na prihvatanje lica po skracenom postupku.

Osnovni uzrok povećanog broja povratnika je skraćena procedura prilikom traženja azila u Evropskoj uniji, kao i činjenica da je u ukupnoj strukturi povratnika, posmatrajući vrijeme odlaska iz Crne Gore, najveći broj onih koji su u države EU otišli posle uvođenja bezvignog režima između zemalja šengenskog prostora i Crne Gore. Nakon ukidanja viznog režima, u zemljama EU, u prvom redu u Njemačkoj, Švedskoj, Belgiji i Luksemburgu, jedan broj građana Crne Gore, u prvom redu Roma, podnio je zahtjeve za dodjeljivanje azila u tim državama. **Ovo je ozbiljno ugrozilo uspostavljenu viznu liberalizaciju sa EU**, odnosno sa njenim šengenskim prostorom, a s druge strane dobro je poznato da je ovdje riječ o ekonomskim migrantima, koji u te zemlje odlaze u potrazi za boljim životom, a ne o političkim azilantima.

Nakon vraćanja u našu zemlju, povratnici se po svom izboru upućuju u mjesta ranijeg prebivališta - boravišta ili u neka druga područja, gdje namjeravaju da duže ili kraće žive. U prethodnom periodu 2011.- 2015. godini povratnici su najčešće kao mjesto vraćanja navodili Podgoricu, Berane, Rožaje, Bijelo Polje. Posmatrano po regionima, centralni i sjeverni region su bili regije najčešćeg vraćanja povratnika.

Reintegracija je ponovno pronalaženje ciljeva i smisla života na djelimično ili potpuno novim osnovama, odnosno u novim uslovima. Potreba za reintegracijom nastaje zbog prethodnog djelovanja nekih dezintegracionih procesa ili zbog novih, usljed kojih prethodna integrisanost nije više funkcionalna. Na osnovu raspoloživih podataka može se procijeniti da su mjesta porijekla migranata upravo one opštine u kojima je prisutna visoka stopa siromaštva i nezaposlenosti. To se objektivno doživljavaju kao glavni takozvani potisni faktori. Njihovom sanacijom preventivno se utiče na ilegalne migracije, te time i relativizaciju pitanja reintegracije. Mjere reintegracije koje su do sada započete u ovim jedinicama lokalne samouprave zavisile su uglavnom od pomoći stranih donatorskih agencija i međunarodnih faktora, a pogotovo od organizacija zemalja prijema.

Takva situacija, iako poželjna sa stanovišta pomoći stranih država, a pogotovo država prijema, ipak može, ako nije koordinirana i praćena, stvoriti različite socio-ekonomske uslove za integraciju povratnika iz pojedinih zemalja, odnosno povratnika u pojedinim opštinama. Razlike koje nastanu, mogu dovesti do tenzije u samom korpusu povratnika, ali i među opštinama, kao i negativno uticati na mogućnosti integracije.

Da bi se ovakve situacije izbjegle, a pomoć strukturirano prosljeđivala opštinama u kojima je najpotrebnija, treba da ojača koordinaciona uloga države, i usaglasi praksa zemalja iz kojih dolaze povratnici. U drugim krajevima Crne Gore do sada se problem povratnika nije pokazao toliko značajan, pa i opštinske vlasti i ustanove nemaju mnogo iskustva sa ovakvim licima. Iskustva se svode na (ad hock), pojedinačne slučajeve, koji nisu zahtijevali vođenje posebne evidencije o ovim licima od strane Ministarstva unutrašnjih poslova. U takvoj situaciji ne mogu se očekivati efikasna rješenja, koja bi rezultirala poželjnim efektima reintegracije. Zaposleni u većini državnih ustanova, nemaju neophodna znanja, opremljenost, ekipiranost i sposobnost za adekvatno reagovanje na rješavanje problema koji će nastati u radu sa veoma osjetljivom i ugroženom kategorijom povratnika u procesu reintegracije.

Dodatno opterećenje predstavlja činjenica da u Crnoj Gori živi značajan broj ekonomski ugroženih lica u stanju krajnje socijalne potrebe. Radi se uglavnom o pripadnicima Roma, Aškalija i Egipćana (u daljem tekstu: RAE populacija) koji tradicionalno predstavljaju izrazito migratornu zajednicu. Takođe, Crna Gora je na svojoj nacionalnoj teritoriji prihvatila veliki broj raseljenih lica iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine kao i interno raseljenih lica sa Kosova. Tekući i planirani povratak velikog broja lica u procesu readmisije nepovoljno će uticati na već ionako osjetljivu socio-ekonomsku situaciju u zemlji. Rješavanje ovog pitanja teško je ostvarivo na kvalitetan način bez solidarnog učešća međunarodne zajednice. Izostanak međunarodne pomoći, uslovilo bi aktueliziranje pitanja sekundarnih migracija.

11. Plan djelovanja u slučaju masovnog priliva migranata i izbjeglica

Zaključcima Vlade Crne Gore utvrđen je **Plan djelovanja u slučaju masovnog priliva migranata i izbjeglica** u tranzitu preko teritorije Crne Gore i konstituisan **Operativni tim**.

Operativni tim čine predstavnici: Ministarstva unutrašnjih poslova, Uprave policije, Direktorata za vanredne situacije, Direkcije javnih radova, Ministarstva odbrane i Vojske Crne Gore, Ministarstva rada i socijalnog staranja, lokalne samouprave i dr.

Početkom marta 2016. godine usvojena je Informacija sa zaključcima kojima su definisane obaveze nadležnih institucija u slučaju masovnog priliva migranata. **Definisane su i obaveze** koje se odnose na evidenciju lica na granici, bezbjednost migranata, prihvata i smještaj, medicinsku zaštitu i higijenu, informisanje migranata i javnosti, i dr.

Pripremne aktivnosti nadležnih organa:

- rekonstrukcija i adaptacija policijskih objekata na granici sa Albanijom;
- zakup zemljišta ili objekata na mjestima planiranim za punktove za evidenciju i smještaj migranata i izbjeglica;
- povezivanje lokacije predviđene za prihvata migranata i izbjeglica na električnu mrežu i postavljanje potrebne elektro instalacije;
- postavljanje zaštitne ograde oko prihvatnih punktova za evidenciju, prihvatnih centara i izlaznih punktova;
- obezbjeđenje dovoljnog broja montažnih kućica, kontejnera, sanitarnih čvorova, vreća za spavanje, plastičnih folija ćebadi, dušeka i dr.

Sektor granične policije kontinuirano sprovodi **Plan pojačanog nadzora državne granice**, kroz pojačano prisustvo patrola na granici i kontrolnim tačkama glavnih puteva prema granici.

- na samoj graničnoj liniji sa R.Albanijom prethodnih godina spriječen je značajan broj lica da uđu u Crnu Goru.
- najčešće se radilo o manjim i većim grupama lica koja su se nakon uočavanja patrola granične policije vraćala na teritoriju Albanije.
- u toku 24 sata dešavalo se da na nekoliko lokacija budu spriječeni da uđu u Crnu Goru.
- stranci koji uspiju ilegalno ući u Crnu Goru u najvećem broju slučajeva su zatražili azil Direkciji za azil, MUP-a Crne Gore i nastavili tranzitirati dalje ka Evropskoj uniji.

Prilikom određivanja prioriteta vodilo se računa da se sačuva određeni prostor koji omogućuje fleksibilnost u planiranju prioriteta, kao i eventualna potreba za ažuriranjem plana, posebno uzimajući u obzir određene nove okolnosti koje mogu da u međuvremenu nastupe.

NAPOMENA: S obzirom da je Plan djelovanja u slučaju masovnog priliva migranata i izbjeglica, u skladu sa Zaključkom Vlade Crne Gore, označen stepenom tajnosti, to se isti ne može biti dostupan javnosti.

VI. BUDUĆI KORACI ZA OBLAST MIGRACIJA U CRNOJ GORI

Obzirom da su Zakon o azilu („Službeni list RCG“, broj 45/06), odnosno Zakon o međunarodnoj i privremenoj zaštiti stranaca, koji će se primjenjivati od 1. januara 2018. godine (na koji ćemo staviti akcenat) i Zakon o strancima, sa podzakonskim aktima ključni propisi iz oblasti migracija u ovom Poglavlju prikazaćemo buduće korake u donošenju, odnosno implementaciji ovih zakona.

1. Zakon o međunarodnoj i privremenoj zaštiti stranaca

Obaveza harmonizacije nacionalnog zakonodavstva sa propisima Evropske unije u oblasti azila usloвила je donošenje novog Zakona o međunarodnoj i privremenoj zaštiti stranaca, čime će se obezbijediti potpuno usklađivanje sa zakonodavstvom Evropske unije i u normativnom smislu u Crnoj Gori implementirati „Zajednički Evropski sistem azila (CEAS)“. Donošenjem ovog Zakona u Crnoj Gori će se uspostaviti efikasan i jedinstven sistem azila u kome se strancima koji traže međunarodnu zaštitu garantuju, kao i u zemljama EU, jednake šanse za uspjeh u postupku, kao i garancije za isti tretman. Osim navedenog, razlog donošenja Zakona je i propisivanje bržeg, djelotvornijeg i ekonomičnijeg postupka, kao i mogućnost sprječavanja zloupotrebe postupka i sankcionisanje takvog postupanja. Donošenju Zakona prethodilo je usvajanje Analize o uticaju donošenja novog Zakona o azilu na administrativne i tehničke kapacitete nadležnih organa uključenih u sistem azila.

Rastući demografski trendovi u pojedinim dijelovima svijeta, posljedice ekonomske krize na globalnom nivou, narastanje i zaoštavanje konflikata na različitim geo-političkim lokacijama i prostorima, kao i stalne ambicije za doseganjem boljeg životnog standarda i socijalne sigurnosti još uvijek opterećuju veliki dio svjetske populacije koja i dalje migrira ka sigurnijim ili pak ekonomski perspektivnijim destinacijama. U ponekad prilično nedefinisanoj migratornoj masi teško je uočiti sve aspekte ili razloge migratornih kretanja, pa se i pažljivi analitičari u svojim analizama koriste odrednicom da nije moguće iscrpiti sve oblike migratornih kretanja ili pak utvrditi jedinstvene karakteristike pojedinih migratornih grupa. Česti pratioci migracija na globalnom nivou jesu terorizam i organizovani kriminal koji, zloupotrebljavajući težak položaj

migranata, koriste situaciju da ostvare svoje kriminogene ciljeve i steknu nelegalni profit zasnovan na očajničkom pokušaju migranata da se domognu bolje i sigurnije destinacije.

Zakon o međunarodnoj i privremenoj zaštiti stranaca implementira standarde međunarodnog humanitarnog prava i standarde zaštite ljudskih prava u razvoju i implementaciji politike prijema i potrebu da se stvori sigurno i dostojanstveno okruženje za strance koji traže međunarodnu zaštitu, obeshrabrujući bilo koji vid zloupotrebe u sistemu azila:

- prepoznaje potrebu da se uspostavi i primjenjuju pravične i ekspeditivne procedure azila, kako bi se pravovremeno identifikovali oni kojima je potrebna međunarodna zaštita i oni za koje to nije slučaj, čime će se izbjeći duga razdoblja nesigurnosti za strance koji traže međunarodnu zaštitu, obeshrabrila zloupotreba sistema azila i olakšali ukupni zahtjevi u sistemu prijema;
- preporučuje da prihvatanje stranaca koji traže međunarodnu zaštitu treba da se rukovodi *inter alia* sljedećim opštim principima:
 - poštovanje ljudskog dostojanstva i važećih međunarodnih i standarda ljudskih prava;
 - pristup odgovarajućim vladinim i nevladinim subjektima, kada im je potrebna pomoć kako bi zadovoljili svoje osnovne potrebe za podrškom, uključujući hranu, odjeću, smještaj i zdravstvenu zaštitu, kao i poštovanje njihove privatnosti;
 - rodne osjetljivosti i senzibiliteta prema starosti stranaca koji traže međunarodnu zaštitu - posebno obrazovnih, psiholoških, rekreacijskih i drugih posebnih potreba djece, posebno bez pratnje i odvojene djecu, kao i žrtava seksualnog zlostavljanja i iskorištavanja, traume i torture, uključujući i druge ranjive grupe;
 - omogućavanje jedinstva porodice, posebno u kontekstu boravka u prihvatnim centrima;
 - u svrhu zaštite od vraćanja stranaca koji traže međunarodnu zaštitu trebaju biti registrovani i izdata im odgovarajuća dokumentacija koja odražava njihov status, a koji bi trebalo da ostaju na snazi do konačnog donošenja odluke po zahtjevu za azil;
 - kreiranje javnog mnjenja u korist stranaca koji traže međunarodnu zaštitu i izbjeglica i povjerenje u stvaranje povjerenja u sistem azila.

Zakon o međunarodnoj i privremenoj zaštiti stranaca definiše sljedeće institute evropskog zakonodavstva djela progona; vršioци progona; razlozi za isključenje; sigurna zemlja porijekla; sigurna treća zemlja; sigurna evropska treća zemlja; neprihvatljivi zahtjevi; postupak na granici i sudska zaštita.

Posebnim proceduralnim garancijama pruža se odgovarajuća podrška strancima koji traže međunarodnu zaštitu sa obzirom na njihove posebne okolnosti, između ostalog, uzrast, pol, seksualno opredjeljenje, rodni identitet, teške bolesti, mentalno zdravlje ili posljedice mučenja, silovanja ili drugih teških oblika psihološkog, fizičkog ili nasilja zasnovanog na polu i rodu, radi ostvarivanja prava i obaveza iz ovoga zakona.

Zakon o međunarodnoj i privremenoj zaštiti stranaca pravi jasnu razliku između kategorije stranca koji traži međunarodnu zaštitu i lica sa odobrenom zaštitom. Lica sa odobrenom zaštitom će uživati sva prava kao "sopstveni državljani" (socijalna zaštita, zdravstvena zaštita, pravo na obrazovanje, pravo na prepoznavanje diploma i u slučajevima kada ne postoji materijalni dokaz – Prior learning). Lica sa odobrenom zaštitom su u potpunoj nadležnosti Ministarstva rada i socijalnog staranja koje je u obavezi da im obezbijedi smještaj u trajanju od dvije godine i da donese Plan integracije koji osigurava licima potpuno uključ enje u crnogorsko društvo.

Sa druge strane obaveza kreiranja uređenog sistema migracija posebno iregularnih migracija u kojima veliku ulogu imaju stranci koji traže međunarodnu zaštitu, **doveo je do izmještanja Centra za prihvata u nadležnost Ministarstva unutrašnjih poslova**, čime se između ostalog stvaraju formalni preduslovi za implementaciju normi koje se odnose na administrativni pritvor u okviru Centra (što do sada nije bilo moguće obzirom na civilni karakter Ministarstva rada i socijalnog staranja u čijoj je nadležnosti Centar). Dublin III je uveo obavezu čuvanja otisaka prstiju stranaca koji traže međunarodnu zaštitu na deset godina (Dublin II je propisivao obavezu čuvanja otisaka prstiju na pet godina) i po prvi put dao pravo Europolu da može koristiti Eurodac III u slučajevima kada postoji osnovana sumnja da lice učestvuje u izvršenju teškog krivičnog djela odnosno krivičnog djela terorizma, jer je prethodnim analizama utvrđeno da najveći broj počinioca terorističkih djela su lica koja su nekad bila u sistemu azila. Dosadašnji zakon je u članu 31 propisivao pravo administrativnog pritvora, nažalost ova norma nije mogla biti implementirana jer Uprava za zbrinjavanje izbjeglica u čijoj nadležnosti je Centar prihvata nije imala pravni kapacitet da donese odluke kojima ograničava slobodu kretanja tražioca azila niti faktičke mogućnosti koje podrazumijevaju upotrebu sredstava prinude u situacijama ograničenja slobode kretanja, što je izvorno nadležnost policijskih službenika. Ovakvo rješenje ima i preventivno dejstvo u smislu smanjenja broja stranaca koji traže međunarodnu zaštitu koji kada budu postali svjesni dobro kontrolisanog sistema azila i migracija i mogućnosti određivanja pritvora manje će koristiti teritoriju Crne Gore kao slobodnu tranzitnu zonu. Stupanjem na snagu ovoga zakona, prestaje da važi Zakon o azilu („Službeni list RCG“, broj 45/06).

Radi kvalitetne implementacije Zakona o međunarodnoj i privremenoj zaštiti stranaca, potrebno je da se preduzmu sljedeći koraci:

- **donošenje odgovarajućih izmjena Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave**

Kako će Centar za prihvrat preći u nadležnost Ministarstva unutrašnjih poslova, neophodno je donijeti odgovarajuće izmjene Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave.

- **donošenje novih podzakonskih akata na osnovu Zakona o međunarodnoj i privremenoj zaštiti stranaca**

Podzakonski akti za sprovođenje ovog zakona donijeće se u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

- **donošenje odgovarajućih izmjena i dopuna Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Ministarstva unutrašnjih poslova**

Kako će Centar za prihvrat preći u nadležnost Ministarstva unutrašnjih poslova, neophodno je donijeti odgovarajuće izmjene i dopune Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta, kako bi se opis poslova službenika ministarstva proširio poslovima koji se odnose na prihvrat azilanata.

- **donošenje odgovarajućih izmjena i dopuna Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Ministarstva rada i socijalnog staranja**

Kako će Centar za prihvrat preći u nadležnost Ministarstva unutrašnjih poslova, neophodno je donijeti odgovarajuće izmjene i dopune Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta, kako bi se isključili poslovi koji se odnose na prihvrat azilanata.

- **organizovanje obuka za službenike Ministarstva unutrašnjih poslova**

S obzirom da će službenici Ministarstva unutrašnjih poslova od 1.01.2018.godine obavljati poslove koji se odnose na prihvrat azilanata neophodno je za iste organizovati odgovarajuće obuke.

2. Zakon o strancima

U poslednjih deset godina, pravna tekovina na području migracija intenzivno se razvija. Područje migracija, posebno pitanja useljavanja i rada stranaca, bilo je prepušteno uglavnom nacionalnim zakonodavstvima. Danas se zakonodavstvom Evropske unije uređuju brojna migraciona pitanja, od spajanja porodice, prava stranaca sa stalnim boravkom i njihov status, regulisanje boravka istraživača, studenata, učenika, pa do useljavanja visokokvalifikovane radne snage, izdavanja jedinstvene dozvole za boravak i rad, rad sezonskih radnika, kao i kažnjavanja poslodavaca koji zapošljavaju strance koji nezakonito borave na teritoriji država članica.

S tim u vezi, relativno česte izmjene zakonskog okvira u području boravka i rada stranaca u Crnoj Gori, najvećim dijelom posljedica potrebe za prenošenjem evropske pravne tekovine u crnogorsko zakonodavstvo. Tako je Skupština Crne Gore, 16. decembra 2014. godine, usvojila je Zakon o strancima („Službeni list Crne Gore“, broj 56/14), koji je stupio na snagu 1. januara 2015. godine, i čija primjena je počela 1. aprila 2015. godine. I isti je ponovo mijenjan u 2015. odnosno 2016. godini.

Akcionim planom za Pregovaračko poglavlje 24 - Pravda, sloboda i bezbjednost, predviđeno je donošenje **Zakona o strancima**, radi daljeg usaglašavanja sa propisima EU. Glavne novine koje treba da se uvode novim Zakonom su uvođenje dozvole boravka za državljane država članica EU i članova njihovih porodica.

Detaljnije je, u skladu s pravnom tekovinom EU-a, propisano regulisanje rada volontera kao i stranaca koji će obavljati neplaćeni pripravnički staž u Crnoj Gori. Tako je starosna granica za volontere od 18 do 65 godina, a organizacija u kojoj će stranac volontirati mora preuzeti punu odgovornost za stranca za vrijeme volontiranja.

Na nivou Evropske unije posebnom direktivom je uređeno useljavanje visokokvalifikovane strane radne snage. U nastojanju da se privuku strani visokokvalifikovani radnici Direktivom Vijeća 2009/50/EZ propisani su uslovi ulaska i boravka državljana trećih država u svrhu zapošljavanja visokokvalifikovane radne snage, koja propisuje povoljnije uslove za useljavanje i rad ove kategorije državljana trećih država.

U novembru 2014. donijeta je **Analiza sistema legalnih migracija u Crnoj Gori**, koja je izrađena uz pomoć TAIEX eksperata i dostavljena EK na uvid. Ova Analiza je pokazala trenutne pravne, institucionalne, tehničke, kao i potreba za obukama u oblasti legalnih migracija. **Od strane EK smo dobili mišljenje da je ovo dobro struktuiran dokument i da je pravni okvir djelimično usklađen.** Takođe, sugerisano je da na listu direktiva koje je potrebno u potpunosti uskladiti mora uključiti i dvije nove direktive, usvojene 2014., i to: Direktivu 2014/36/EU Evropskog parlamenta i Savjeta o uslovima ulaska i boravka za državljane trećih zemalja u cilju zapošljavanja kao sezonskih radnika i Direktivu 2014/66/EU Evropskog parlamenta i Savjeta o uslovima ulaska i boravka državljana trećih zemalja preko intrakorporativnog transfera. Takođe, treba navesti da je 2016. godine usvojena nova Direktiva, kojom je preinačena Direktiva Savjeta 2004/114/EZ od 13. decembra 2004. godine o

uslovima prihvata državljana trećih država u svrhu studiranja, razmjene učenika, neplaćene obuke ili dobrovoljnog rada - **32004L0114** i Direktiva Savjeta 2005/71/EZ od 12. oktobra o specifičnim procedurama prijema državljana trećih zemalja u svrhe naučnog istraživanja - **32005L0071**, i to Direktiva (EU) 2016/801 Evropskog parlamenta i Savjeta od 11. maja 2016.godine o uslovima ulaska i boravka državljana trećih zemalja u svrhu istraživanja, studija, osposobljavanja, volonterstva, razmjena učenika ili obrazovnih projekata, i obavljanje poslova au pair.

Obrađivač ove Analize je bilo Ministarstvo unutrašnjih poslova, tako da u novi Zakon treba da se prenesu sljedeće direktive:

- **2003/109/EZ** o statusu državljana trećih zemalja koji imaju stalni boravak. Potrebno je propisati uslove boravka u Crnoj Gori za državljane trećih zemalja koji su stekli status stalnog boravka u drugim državama članicama.
- **2003/86/EZ** o pravu na spajanje porodice. Potrebno je propisati pravo na autonomni boravak, definisati vanbračnu zajednicu, produžiti rok trajanja odobrenog boravka na više od jedne godine.
- **2016/801** Evropskog parlamenta i Savjeta od 11. maja 2016.godine o uslovima ulaska i boravka državljana trećih zemalja u svrhu istraživanja, studija, osposobljavanja, volonterstva, razmjena učenika ili obrazovnih projekata, i obavljanje poslova au pair.
- **2011/98/EU** o jedinstvenom postupku za izdavanje jedinstvene dozvole državljanima trećih zemalja za boravak i rad na teritoriji države članice i o zajedničkom skupu prava radnika trećih zemalja koji legalno borave u državi članici. Potrebno je definisati prava na jednaki tretman sa državljanima koja se pružaju radnicima trećih zemalja na osnovu ove Direktive, kao i pristup pravima nosioca jedinstvene dozvole – ovo je sada def u Zakonu o radu.
- **2009/50/EZ** o uslovima ulaska i boravka državljana trećih zemalja u svrhu zapošljavanja visokokvalifikovane radne snage. Potrebno je definisati termin „visokokvalifikovane radne snage“ u odgovarajućim nacionalnim propisima, propisati uslove za izdavanje »EU plave karte«, razloge za odbijanje izdavanja, razloge za prestanak važenja i proceduralne garancije, propisati obrazac »EU plave karte« u skladu sa Regulativom Savjeta 1030/2002, propisati uslove rada na osnovu »EU plave karte«, propisati uslove za produženje »EU plave karte«, propisati obaveze u slučaju promjene poslodavca, propisati pristup pravima nosioca »EU plave karte«, propisati uslove za odobravanje boravka članovima porodice nosioca »EU plave karte« i prava koja im pripadaju, propisati uslove za odobravanje stalnog nastanjenja nosiocu »EU plave karte« i razloge za prestanak stalnog nastanjenja, propisati odredbe o preseljenju nosioca »EU plave karte« iz jedne države članice u drugu državu članicu, potreban je dokaz o formalnom obrazovanju – diploma i studijski program od najmanje pet godina, stranac mora ispunjavati potrebne uslove, strani radnik mora imati platu od najmanje 1,5 prosječne bruto plate u zemlji boravka, a može i 1,2 prosječne bruto plate za neko zanimanje, obavezno je zasnivanje radnog odnosa i mogu se odrediti kvote izdaje se EU plava karta - biometrijska isprava sa rokom važenja od jedne do četiri godine ili za vrijeme trajanja ugovora o radu, plus tri dodatna mjeseca.
- **2008/115/EZ** o zajedničkim standardima i postupcima država članica za vraćanje državljana trećih zemalja s nezakonitim boravkom. Potrebno je def. odluka o vraćanju, dobrovoljni odlazak, udaljavanje, odgodu udaljavanja, vraćanje i udaljavanje maloljetnika bez pratnje, zabranu ulaska, besplatna pravna pomoć, zadržavanje, uslove za zadržavanje.
- **2009/52/EZ** kojom se predviđaju minimalni standardi za sankcije i mere protiv poslodavaca državljana trećih zemalja koji borave protivzakonito. Potrebno je u Zakon o strancima ugradi član 5 Direktive, odnosno propisati da se novčane kazne povećavaju sa povećanje

stranaca koji nezakonito rade, treba omogućiti odobravanje dozvole za privremeni boravak strancima koji su radili pod posebno iskorištavajućim radnim uslovima ili koji su maloljetnici koji su nezakonito zaposleni.

- **2014/36/EU** o uslovima za ulazak i boravak državljana trećih zemalja u svrhu zapošljavanja u statusu sezonskih radnika. Potrebno je propisati da je zahtjev za dozvolu sezonskog radnika trebao biti moguć samo ako državljanin treće zemlje boravi izvan državnog područja država članica. Potrebno je dati pojmovno određenje sezonskog radnika, u skladu sa definicijom iz Direktive. Preispitati rok trajanja dozvole za sezonski rad, jer je u Direktivi propisano da države članice određuju najduže razdoblje boravka za sezonske radnike koje nije kraće od pet mjeseci niti duže od devet mjeseci. Države članice, prema potrebi uz savjetovanje sa socijalnim partnerima, navode one sektore zaposlenja koji uključuju djelatnosti koje zavise o izmjeni godišnjih doba. Države članice prema potrebi mogu izmijeniti taj popis sektora, uz savjetovanje sa socijalnim partnerima. Takođe, propisano je da bi u svakom slučaju sezonskom radniku trebalo dopustiti boravak na državnom području dotične države članice i, prema potrebi, nastavak rada dok nadležna tijela ne donesu konačnu odluku o zahtjevu za produženje ili obnavljanje dozvole. Potrebno je propisati razloge za odbijanje zahtjeva za odobrenje za potrebe sezonskog rada. kao npr. u slučaju da je poslodavac bio sankcionisan u skladu sa nacionalnim pravom zbog neprijavljenog rada i/ili nezakonitog zapošljavanja.
- **2014/66/EU** o uslovima za ulazak i boravak državljana trećih zemalja u okviru premještaja unutar društva. Potrebno je sadašnji član 71 Zakona o strancima (Kretanje lica unutar stranog privrednog društva) usaglasiti sa Direktivom. Dodati još jednu kategoriju zaposlenih koji se mogu premještati u okviru društva. To su pripravnici, lica sa diplomom visokog obrazovanja, koja su premještena u subjekt domaćina u svrhu karijernog razvoja ili kako bi sudjelovala u osposobljavanju u poslovnim tehnikama ili metodama i plaćena je za vrijeme tog premještaja. Takođe, potrebno je član 72 sadašnjeg Zakona o strancima (Uslovi za izdavanje dozvole za privremeni boravak i rad radi kretanja lica unutar stranog privrednog društva) usaglasiti sa Direktivom 2014/66, na način što će se dopuniti postojeće dokaze o opravdanosti zahtjeva, koji se prilažu uz zahtjev za izdavanje ove vrste dozvole, npr. dokaz da lice ima potrebne stručne kvalifikacije i iskustvo potrebno subjektu domaćinu u koji treba biti premješten kao rukovodilac ili stručnjak ili, u slučaju pripravnika, potrebnu diplomu visokog obrazovanja.

Programom rada Vlade Crne Gore za IV kvartal 2016. godine, planirano je donošenje Zakona o strancima. Međuresorska radna grupa za izradu Zakona o strancima formirana je 13.05.2016 godine, a 26.09.2016. godine članovima međuresorske radne grupe dostavljena je druga radna verzija novog Zakona, na mišljenje.

VII. FINANSIJSKA SREDSTVA ZA IMPLEMENTACIJU STRATEGIJE I ODGOVORNOSTI

Organi državne uprave i druge organizacije, u djelokrugu svoga rada biće odgovorni za implementaciju ove Strategije.

Budžet: U pogledu finansijskih sredstava potrebnih za implementaciju Strategije sa jednogodišnjim akcionim planovima ista će se obezbijediti kroz redovna finansijska sredstva planirana za rad tih organa iz budžeta Crne Gore, kao i iz drugih izvora propisanih zakonom, donacijama i ostalih izvora finansiranja.

VIII. MEĐURESORSKA RADNA GRUPA ZA PRAĆENJE IMPLEMENTACIJE STRATEGIJE, MONITORING I IZVJEŠTAVANJE

S obzirom na određene kadrovske promjene u pojedinim organima državne uprave, ministar unutrašnjih poslova je 30. oktobra 2015. godine formirao Međuresorsku radnu grupu za praćenje implementacije Strategije reintegracije lica vraćenih na osnovu sporazuma o readmisiji i za praćenje implementacije Strategije za integrisano upravljanje migracijama u Crnoj Gori.

Zadatak Međuresorske radne grupe je, da rukovodi, organizuje i koordinira aktivnosti državnih organa, organa državne uprave i drugih nadležnih institucija u implementaciji Strategija, da utvrđuje i prati prioritete, dinamiku i rokove realizacije i ocjenjuje postignute rezultate u implementaciji Strategija, kao i da dostavlja Vladi Crne Gore izvještaj sa pregledom stanja, ocjenom i predlogom mjera u vezi implementacije Strategija, najmanje jednom godišnje.

Monitoring i evaluacija: Međuresorska radna grupa je zadužena da u svakom kvartalu u toku godine (jednom u tri mjeseca), ministru unutrašnjih poslove dostavlja Izvještaj o realizaciji godišnjih akcionih planova.

Vremenski okvir: Mjere i aktivnosti koje su definisane u Akcionom planu za implementaciju Strategije za integrisano upravljanje migracijama u Crnoj Gori za 2017. godinu, nijesu oročene i nadležni organi će se uklopiti u redovna budžetska sredstva koja će biti odobrena za 2017. Godinu.

CRNA GORA
VLADA CRNE GORE
MINISTARSTVO UNUTRAŠNJIH POSLOVA

AKCIONI PLAN

ZA IMPLEMENTACIJU STRATEGIJE ZA 2017. GODINU

Podgorica, januar 2017. Godine

R. br.	CILJ	AKTIVNOSTI	NOSILAC AKTIVNOSTI	ROK ZA REALIZACIJU	SREDSTVA	INDIKATOR USPJEHA
1.	Održavanje redovnih sastanaka Međuresorske radne grupe	Kvartalno održavanje sastanak MRG	Ministarstvo unutrašnjih poslova kao i ostali organi uključeni u proces reintegracija	Kontinuiran o/Stalna aktivnost	Redovna budžetska sredstva	Broj održanih sastanaka
2.	Donošenje odgovarajućih izmjena Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave (Centar za prihvata prelazi u nadležnost Ministarstva unutrašnjih poslova)	Priprema Predloga o izmjena Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave, Usvajanje Predloga o izmjena Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave od strane Vlade Crne Gore	Vlada Crne Gore Ministarstvo unutrašnjih poslova	IV Kvartal 2017	Redovna budžetska sredstva	Izmijenjena Uredba o organizaciji i načinu rada državne uprave
3.	Donošenje novih podzakonskih akata na osnovu Zakona o međunarodnoj i privremenoj zaštiti stranaca i usklađivanje istih sa pravom i praksom Evropske unije u oblasti azila	Priprema Predloga podzakonskih akata, Usvajanje Predloga podzakonskih akata od strane Vlade Crne Gore Donošenje podzakonskih akata od strane Ministarstva unutrašnjih poslova	Vlada Crne Gore Ministarstvo unutrašnjih poslova	II Kvartal 2017	Redovna budžetska sredstva	Donijeta podzakonska akta na osnovu Zakona o međunarodnoj i privremenoj zaštiti stranaca

4.	Donošenje odgovarajućih izmjena i dopuna Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Ministarstva unutrašnjih poslova (Centar za prihvata prelazi u nadležnost Ministarstva unutrašnjih poslova)	Pripremljen Predlog Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Ministarstva unutrašnjih poslova	Ministarstvo unutrašnjih poslova	IV Kvartal 2017	Redovna budžetska sredstva	Donijet Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Ministarstva unutrašnjih poslova
5.	Donošenje odgovarajućih izmjena i dopuna Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Ministarstva rada i socijalnog staranja (Centar za prihvata prelazi u nadležnost Ministarstva unutrašnjih poslova)	Pripremljen Predlog Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Ministarstva rada i socijalnog staranja	Ministarstva rada i socijalnog staranja	IV Kvartal 2017	Redovna budžetska sredstva	Donijet Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Ministarstva rada i socijalnog staranja
6.	Jačanje kapaciteta Centra za smještaj tražilaca azila i njegova puna operacionalizacija	Organizovanje obuka službenika Ministarstva unutrašnjih poslova, koji će od 01.01.2018. godine raditi u Centru za poslove azila za efikasan rad kroz primjenu standarda za, prijem lica koja traže azil, Organizovanje radionica, Organizovanje studijskih posjeta institucijama koje se bave	- Ministarstva unutrašnjih poslova, - Uprava za kadrove	Kontinuirano	Redovna budžetska sredstva, Međunarodni donatori	Broj organizovanih dodatnih obuka, posjeta i broj polaznika

		poslovima zbrinjavanja lica koja traže azil u nekoj od zemalja članica EU				
7.	Zapošljavanje i rad stranaca u skladu sa potrebama tržišta rada	<ul style="list-style-type: none"> - Utvrditi godišnji broj radnih dozvola za strance (kvota), u skladu sa migracionom politikom, stanjem i kretanjem na tržištu rada, - Preduzeti aktivnosti u cilju informisanja poslodavaca i stranaca o utvrđenim kvotama i uslovima za zapošljavanje i rad stranaca u Crnoj Gori, u skladu sa novim Zakonom o strancima 	<ul style="list-style-type: none"> - Ministarstvo rada i socijalnog staranja - Zavod za zapošljavanje - Ministarstvo unutrašnjih poslova 	IV kvartal 2017	Redovna budžetska sredstva	<ul style="list-style-type: none"> - Utvrđen godišnji broj radnih dozvola
8.	Saradnja sa FRONTEX-om na realizaciji Radnog aranžmana	<p>Dostavljanje podataka o nezakonitim migracijama,</p> <p>Dostavljanje podataka za praćenje postvizne liberalizacije,</p> <p>Učešće na zajedničkim analizama,</p>	Ministarstvo unutrašnjih poslova-Uprava policije	Kontinuirano	Redovna budžetska sredstva	<ul style="list-style-type: none"> - Broj dostavljenih informacija, - Broj zajedničkih sastanaka i izvršenih analiza,
9.	Obuka službenika granične policije iz oblasti suzbijanja nezakonitih migracija	<p>Izrada planova obuke</p> <p>Relizacija obuka</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Ministarstvo unutrašnjih poslova-Uprava policije - Policijska akademija 	Kontinuirano	Redovna budžetska sredstva	<ul style="list-style-type: none"> - Izrađeni planovi obuke - Broj realizovanih obuka - Broj obučених službenika

10.	Modernizacija Odsjek za strance, vize i suzbijanje nezakonitih migracija, kroz nabavku opreme za izvršavanje poslova iz svoje nadležnosti u skladu sa Schengen Borders Code	<ul style="list-style-type: none"> - Priprema predloga projekta, - Apliciranje za sredstva iz EU fondova - Raspisivanje tendera za nabavku materijalno tehničkih sredstava - Nabavka sredstava 	<ul style="list-style-type: none"> - Ministarstvo unutrašnjih poslova - Uprava policije 	IV kvartal 2016	Međunarodni donatori i Budžet	<ul style="list-style-type: none"> -Sačinjen projekat -Nabavljena oprema
11.	Opremanje Prihvatišta za strance materijalno-tehničkim sredstvima	<ul style="list-style-type: none"> - Pripremljen predlog projekta, - Raspisivanje tendera za nabavku MTS, - Opremljeno Prihvatište za strance 	Ministarstvo unutrašnjih poslova-Uprava policije	IV kvartal 2017	Međunarodni donatori i Budžet	Nabavljena oprema
12.	Vize na graničnim prelazima izdavati samo u izuzetnim slučajevima, ako zahtijevaju humanitarni, lični ili profesionalni razlozi – u ovim slučajevima vize će se izdavati uz prethodnu najavu, i nakon izvršenih provjera	Striktno poštovanje regulative	Ministarstvo unutrašnjih poslova-Uprava policije	Kontinuirano	Njesu potrebna sredstva	<ul style="list-style-type: none"> - Broj izdatih viza na graničnim prelazima; - Broj primljenih najava i izvršenih provjera;
13.	Intezivirati aktivnosti u cilju smanjivanja obima neprijavljenog rada, nezakonitog kretanja i	<ul style="list-style-type: none"> - Planirati i izvoditi akcije pojačane kontrole kretanja i boravka stranaca na teritoriji Crne Gore - Ostvariti saradnju sa 	Ministarstvo unutrašnjih poslova-Uprava policije	Kontinuirano	Budžet	<ul style="list-style-type: none"> - Sačinjeni planovi akcija - Izvještaji o realizovanim akcijama

	boravka stranaca, naročito u vrijeme građevinske i turističke sezone	nadležnim inspekcijskim službama				- Preduzete mjere prema strancima
14.	Izrada informativnog materijala (brošure, flajeri, banner na zvaničnom web sajtu Ministarstva unutrašnjih poslova) i njegova distribucija službenicima i ciljnim grupama u cilju njihovog upoznavanja sa novodonijetim propisima i standardima iz oblasti migracija	Izrada informativnog materijala (brošure, flajeri, web sajt) i njegova distribucija ciljnim grupama	Svi državni organi koji participiraju u radu MRG	Kontinuirano	Redovna budžetska sredstva	<ul style="list-style-type: none"> - Pripremljen i odštampan informativni materijal, - Informativni materijal distribuiran diplomatsko-konzularnim predstavništvima Crne Gore u inostranstvu, - Informativni materijal distribuiran diplomatsko-konzularnim predstavništvima stranih država u Crnoj Gori.